

ÉLET ÉS IRODALOM
 SZÉPIRODALMI ÉS
 TÁRSADALMI HETI KÖZLÖNY.

Előfizetési ár:
 Egész évre 6ft.
 Fél " 3 "
 Negyed " 1.50k.
 Egyszeri szám ára 12kr.

Lapfőigazgató és szerkesztő:
KORBULY JÓZSEF.
 Főmunkatárs:
HEGEDŰS ISTVÁN.

*Szerkesztői iroda és
 kiadó hivatal:*
 Kolozsvárt, Bel Monastor
 utca 20sz.

Ny. Stein J. Kolozsv.

Metsz. Fiedler K.

Vaszon és Fejérméi Raktár

STEIN & GAMENTZY

Kolozsvárt a Rumburgihoz

Ajánljuk a legjutányosabb határozott árban, készpénz fizetésnél 2% engedmény,

Ferdinánd Richter-féle *rumburgi vásznakot, ezéna vásznakot* minden szélességben, chiffon és gyapott *gyolcsokat*, fehér és színes *asztalneműket*, fehér és színes *barcheteket, szőnyeget, pokróczokat, paplanokat, mátrázokat*, női és férfi *fehérneműket, harisnyákat, midereket, ágy- és asztalterítőket*, fehér csipke és Jutte *függönyöket, karton és cretonokat*, a legjobb minőségűnek elismert *hont damast asztalnemű és törülközőket.*

Menyasszonyi kelengyék, férfi és női fehérneműek felügyeletünk alatt készitődnek. (10) (3-3)

Árunk jó minőségéért felelősséget vállalunk.

**MEGJELENT
és Kolozsvárt csupán**

STEIN JÁNOS

zeneműkereskedésében kapható:

ÚJ ZENEMŰVEK.

Legújabb népdalok:

- Szerelmi dalok.** Magyar költőkből. Énekhang- és zongorára írta Vágvölgyi Béla. 1 frt.
- Tiszavidéki hangok.** Énekhangra zongorakísérettel szerkeszté Huber S. 1 frt.
- Tartalom:** 1. A mi házunk felett csak egy csillag van . . .
2. Csiesóné galambom
3. Kalapom, kalapom csurgóra . . .
4. Nefelejts az én nevem . . .
5. Csomodi csósz . . .
6. Erre gyere galambom . . .
- Gyene Gusztáv legújabb dalai.** Hét eredeti magyar népdal zong. 1 frt 20 kr.
- Tartalom:** 1. A gomöri nagy erdőben . . .
2. Kivirit a rózsabokor . . .
3. Kesely az én paripámnak a lába . . .
4. Nem kértem én . . .
5. Kalapomon elhervadt a gyöngyvirág . . .
6. Hogyha minden sohajtásom . . .
7. Szerettelek de titkoltam . . .
- Virágvölgyi emlék.** Ennek a kis lánynak . . . s más kedvelt népdalokból. Zongorára alkalmazta Nagy Zoltán. 60 kr.
- Tíz legújabb magyar népdal.** Zongorára énekhanggal összegyűjté Csengeri Gyula. 1 frt 20 kr.
- Turi Borcsa.** Gerő Károly népszínművének összes kedvelt dalai. Zongora és énekhangra alkalmazta Nagy Sándor. 1 frt.
- 15 híres népdal.** A piros bugyelláris, Sárga csikó és Falurossza népszínművekből. Zongorára és énekhangra szerkeszté Erney József. 2 frt.
- Kék nefelejts.** Eredeti dal, szerzé báró Bánffy György. Énekhangra zongorakísérettel alkalmazta Serly Lajos. 60 kr.
- A tót leány.** Almási Tihamér népszínművének összes eredeti dalai, szerzé Serly Lajos. 1 frt 50 kr.
- Turi Borcsa.** Gerő K. népszínművének kedvelt dalai. Énekhangra zongorakísérettel alkalmazta Bánfi Sándor. 1 frt 20 kr.
- A Fütty.** Nyirő Sándor népszínművének összes eredeti dalai, szerzé Serly Lajos. 1 frt 50 kr.

- Turi Borcsa.** Gerő Károly eredeti népszínművének közkedveltségű dalai. Énekhangra zongorakísérettel alkalmazta Herzenberger I. 1 frt 50 kr.
- Hanka Csárdás.** Elegáns salon-csárdás, szerzé Serly Lajos. 1 frt.
- Tempefői.** Eredeti magyar vígaldalmű. Szövegét írta Rákossy Jenő, zenéjét szerzé Erkel Elek. 1 frt 80 kr.
- Enfin . . . seuls! Végre egyedül!** Valsa pour Piano, par Louis Aradi. 1 frt.
- Laura Walzer,** nach Motiven der komischen operette: „Der Bettelstudent“ von C. Millöcker für Piano. 1 frt.
- Les Patineurs,** Walzer von Emil Waldteufel. 90 kr.
- Intermezzo.** Pas de fleurs. Grande Valse aus dem Ballet „Naila“ v. Léo Delibes. Pour Piano 1 frt 20 kr.
- Gemüthswelle.** Polka-Mazur v. E. Strauss. 72 kr.
- Die Kärntnerin.** Polka française für Pianoforte von Anton Faulwetter. 60 kr.
- Titania Walzer,** nach Motiven der komischen Operette: „Die Afrikareise“ v. Franz v. Suppe. 1 frt.
- Spree-Lieder.** Walzer für Pianoforte v. Daase. 75 kr.
- Meine Königin.** (My Queen). Walzer von Charles Goote Jun. 90 kr.
- Bei Nacht und Nebel.** Galopp Componirt von Philipp Fahrback Jun. für Pianoforte. 72 kr.
- Noblesse oblige.** Keringő. Zongorára szerzé Geiger A. Mór. 1 frt.
- Jubelfanfaren.** Walzer für Pianoforte v. Eduard Strauss. 1 frt.
- Lagunen-Walzer,** nach Motiven der komischen Oper „Eine Nacht in Venedig“ v. Joh. Strauss. 1 frt 05 kr.
- Mirage.** Valse pour Piano par Le Baron Georges Bánffy. 1 frt.
- Bric-à-Brac.** Polka v. Ch. Goote jun. 60 kr.
- Eine Nacht in Venedig** von Joh. Strauss I. II. Potpourris. à 1 frt 50 kr.
- Reverie.** Pour le Violon avec acct. de Piano par Herman Sternberg. 1 frt 05 kr.
- 3 Fantasiestücke.** Für Violoncell und Pianoforte componirt v. Ferd. Hummel. Nro. 1. A moll 1 frt 20 kr, Nro. 2. F dur 1 frt 20 kr. Nro. 3. A dur 1 frt 50 kr.
- La Mer Calme,** Deuxième Baracolle pour Piano par Sydney Smith. 1 frt 05 kr.
- Paulus.** (Mendelssohn). Paraphrase v. Sydney Smith. 1 frt 05 kr.
- Polonaise triomphale.** Pour Piano à quatre mains par Jules Zarembski. 1 frt 65 kr.
- Guzsajosban.** 4 székely népdal. 1. A fuszujka szára. 2. Jaj de búsan harangoznak. 3. Sóvárádon nevededtem. 4. Huszár vagyok, azzá lettem. — Énekhangra zongorakísérettel átírta Lányi Ernő. 80 kr.

FELHIVÁS ELŐFIZETÉSRE.

Nem szükség fejtegetnünk, mily jelentékeny hatással lehetnek vidéki központjaink a közszellem emelésére. A főváros emelkedjék bár mindnyájunk öröme és büszkeségére minden igaz magyar metropolisává: veszi erejét, befolyását, ha a vidék közszelleme ernyed, önérzetlen. Erdélyrészi kisebb hazánkban a politikai sajtó az utóbbi időkben oly lendületet vett, mely jogos reményt nyújt az iránt, hogy oszlani kezd a közöny, mely ólomsúlylyal nehezdedt bérczes hazánk közéletére. De elegendő-e az élet egyoldalú nyilvánulása elé tartani tükröt? Elég-e a központban kiadott politikai jelszavakat, mint hű viszhangoknak keblünk nemes hevületével viszonzni? Egy ága van-e az irodalom életének vagy az életet tükröző irodalomnak?

Lehet-e tompa megnyugvással megadnunk magunkat egy pár kevéssé szerencsés kísérlet után, melyeket részint itt Kolozsvárt, részint Maros-Vásárhelyt igaz bízgalommal tettek szépirodalmunk és társadalmi életünk önállóbb fejlesztése iránt? Nem kötelességünk-e a kísérletet mindannyiszor újból kezdeményezni, valahányszor a sikerre csak némi kilátás is mutatkozik?

Politikai életünk tolmácsai: a politikai közlönyök is többször hangoztatták annak szükségét, hogy a vidék több önérzettel, több önállással, több áldozatos bízgalommal léphetne föl. Az izlés nemesítésére, a szépézés öntudatosá tételére, az irodalom marandó alkotásai iránt a figyelem ébresztésére, a nemzeti műveltség összhangzatos többoldalú fejlesztésére, a nemzeti öntudatnak az élet minden nyilvánulatában egyformán ébrentartására bir-e a főváros elég erővel? Aligha! Mindegyre hangzik a panasz, hogy a politika absorbeal mindent. Csak közelebbről nyilatkozott úgy egyik genialis szépírónk, hogy ólomszülő szedése az ő munkássága. De szóljon bár a központ még szebben. Működnek bár még önzetlenebb lelkesedéssel: ha viszhangot nem ébreszt...nem vész-e el fáradságának java-része?

E hiányon kíván csekély hatásköréhez képest segíteni az „Élet és Irodalom“, e szépirodalmi és társadalmi heti lap, mely

mély jelentőségű czimének súlyához képest, törekedni fog komoly irányban hű tükre lenni a társadalom életének — a napi politikának teljes kizárásával, — igaz terjesztője lenni az irodalmi izlésnek, ébresztője ama termékek iránti érdeklődésnek, melyek ez érdeklődést valóban megérdemlik. Igaz, őszinte hangon kíván e lap hozzászólni a nevezetesebb társadalmi kérdésekhez, bevinni az itészet magasabb nézőpontjait az irodalmi kérdések megvitatásába és egy szegény, elhagyatott mezőt, saját kis hazánk irodalmi múltját is művelés alá fogni. Vajha minél több oldalról sietnének e nemes czélunk felé vezető utak egyengetéséhez!

Rovataink berendezésénél, egy kissé eltérve a chablonszerűségtől, csak a vers, az elbeszélések rovatát tartjuk meg állandóan, egyebekben szabadabb mozgást engedünk meg magunknak. Természetesen igyekezni fog lapunk az irodalom és művészet köréből minden fontosabb mozzanatot lehetően elfogulatlan tárgyiasággal feldolgozni.

Lapunk minden vasárnap fog egy, és a szükséghez képest másfél nagy íven színes borítékban megjelenni.

A lap előfizetési ára:

Egész évre . 6 frt. ; Félévre . 3 frt.
Negyedévre 1 frt 50 kr.

T. cz. gyűjtőinknek öt egyszerre beküldött előfizető után kívánatra tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Úgy az előfizetési pénzek, valamint a lapszemleli részére vonatkozó közlemények a szerkesztőhöz küldendő (Kolozsvárt, Belmonostoruteza 20. sz.)

Helybeli előfizetéseket elfogad STEIN J. könyvkereskedése

HEGEDÜS ISTVÁN,
főmunkatárs.

KORBULY JÓZSEF,
laptulajdonos és szerkesztő.

HIRDETÉSEK.

Tizenhét év óta jó hírnévben fennálló
FÉRFI-, NŐI- és GYERMEK-LABELLI
BAKTÁR.

MATUTSEK JÓZSEF

(27) czipész KOLOZSVÁRT, fővár 17. sz. (1-1)

AJÁNLJA DÚSAN ELLÁTOTT

FÉRFI-, NŐI- és GYERMEK-CZIPOK

NAGY RAKTÁRÁT.

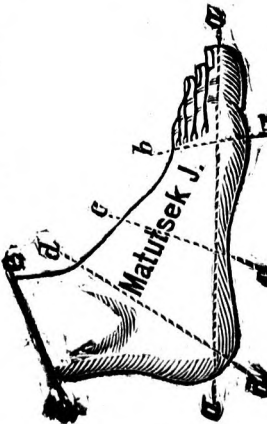
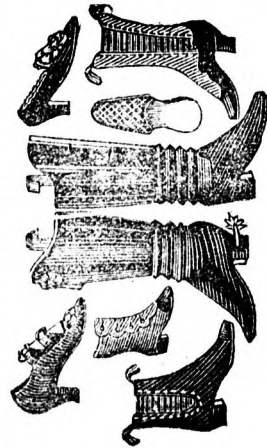

Megrendelések

a legújabb divat szerint,
szilárd s jó anyagból
jótányos árban gyorsan és pontosan teljesítenek.

Vidéki megrendelések postai utánvét mellett.

EREDETI

FRISTER és ROSSMANN

VARRÓGÉPEK.

Amsterdamban az 1883-diki kiállitáson

„ARANY ÉREMMEL“

kitüntetett, tehát a legnagyobb elismerésben részesített

SINGER

varrógépeket készpénz, vagy 1 frt heti részletekbeni fizetések és hat évi írásbeli jótállás mellett ajánlja

Neeser János és társa

Kolozsvárt, tordauteza 1. sz.

(7)

(5-52)

STEIN JÁNOS

KÖNYVKIADÓ ÉS NYOMDÁSZ,
erdélyi muzeum-egyleti könyv- és zeneműáros
KOLOZSVÁRT

ajánlja az összes magyar, valamint a német és külföldi irodalom minden ágának legújabb s legjelesebb termékeiből felszerelt

KÖNYV- ÉS ZENEMŰKERESKEDÉSÉT

(Erdély legnagyobb könyv- és zeneműtelepe.)

Dús raktára kötött és kötetlen könyveknek a tudomány minden ágából. Képes diszművek, gyémántkiadások és ünnepi ajándékok.

HAZAI és KÜLFÖLDI REMEKIRÓK A LEGOLCSÓBB KIADÁSOKBAN.

MINDENMŰ ISKOLAI KÖNYVEK, TAN- és SEGÉDKÖNYVEK LEGTELJESEBB RAKTÁRA.

Ima- és ájtatossági könyvek egyszerű, ugy a legpompásabb diszkötésben stb.

NAGY KITERJEDÉSŰ ZENEMŰ-RAKTÁRÁBAN

mindenkor a legújabb, ugy nemkülönben a klasszikus zeneművek különféle kiadásokban kaphatók. Az olcsósága és jeles tartalmánál fogva méltán hírnevet szerzett

EDITION PETERS

(PETERS-FÉLE GYŰJTEMÉNY.)

mindig teljes számban van raktáron.

Bel- és külföldi könyv- és zeneműárosokkal való élénk összeköttetésénél fogva minden bárhol és bárki által hirdetett könyv vagy zenemű az eredeti bolti áron kapható vagy rövid idő alatt jutányos áron megszerezhető.

KÖNYV- és ZENEMŰ-JEGYZÉKEK

ingyen és bérmentve.

Vidéki megrendelések gyors és pontos teljesítésére különös gond fordítatik.

Közel 50 év óta fennálló könyvkereskedésében

A JELESEBB VAGY LEGÚJABB SZÉPIRODALMI MŰVEK ÉS REGÉNYEK

azonnal kaphatók s felhívja

a t. olvasó-egyletek s egyáltalán a hazai könyvtárak

különös, szives figyelmét ama felette előnyös feltételekre, melyek mellett a legnagyobb készséggel ajánlkozik

összes irodalmi szükségleteiknek

pontos és gyors szállítására.

Levélbeli megkeresésre a feltételek azonnal közöltetnek.

A rendkívül leszállított áru szépirodalmi művek árjegyzékével és minden más könyv- és zenemű-jegyzékkel ingyen és bérmentve szolgál.

JOL BERENDEZETT

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJA

minden e szakba vágó megbízást pontosan, csinosan és a legjutányosabb árak mellett eszközöl.

ÉLET ÉS IRODALOM.

SZÉPIRODALMI ÉS TÁRSADALMI HETI KOZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Negyedévre	1 frt 50 kr.
Félévre	3 " — "
Egész évre	6 " — "

Egy szám ára 12 kr.

LAPTULAJDONOS ÉS FELELŐS SZERKESZTŐ:

KORBULY JÓZSEF.

FŐMUNKATÁRS:

HEGEDŰS ISTVÁN.

Az előfizetési pénzek, valamint a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőhöz küldendők. (Kolozsvárt, Belmonostor-utca 20. sz.)

Helybeli előfizetéseket elfogad Stein János könyvkereskedése. KÉZIRATOK NEM ADATNAK VISSZA.

I. Évfolyam.

Hetedik szám.

Megjelenik minden vasárnap 1-1/2 ívnyi terjedelemben.

Kolozsvárt.

1884. február 10.

A KOLOZSVÁRI TÁRSADALOM.

II.

A mi kolozsvári társadalmunknak egyik vonása ment püsztulóba, mely teljesen övé volt. Az unio egyesített Magyarországgal Erdély fővárosa megszűnt főváros lenni. Nincs mit sirassuk a mi híres fővárosi voltak magyar hazafiasági szempontból.

Szegény Petőfi a sírjában fordulhatna meg, ha még akadna józan elméjü és romlatlan szívü magyar, ki particularismusra hajlandó volna. A kevés számu magyarnak ez veszedelme, erős veszedelme lehetne. De azért az, ki Kolozsvárt élte át az ötvenes évek sötét napjait: e város szellemi fénye oly vonzó emlékeket hagyott lelkében, mely felejthetetlen lesz mindenha.

A ki a hatvanas évek hazafias fellendülését itt élte át; ama szép korszakot, mikor a remény zöld galya viritott minden honfi homlokon; Kolozsvár a felpeszülés központja volt. Kolozsvár Erdély lelke, szíve vala. Kolozsvár a magyar társadalom mintaképeként lebegett a vidék előtt. A színház az egyleti élet első aranykorszakában, a politikai eszmék ragyogó, hűvös erejükben valának. Föl-emelte, föltüzelt ez élet a kebleket és Kolozsvár városházánál egy Erdély áldozott; az uri kaszinóban egy élite irányzott, a társas körökből hatalmas szellem sugárzott elé. Nem tudom, hogy nem aranyozza-e meg ez időt a serdülő ifjkorom sugárzóne az én egyéni felfogásom előtt, de én e korszakbeli kolozsvári társadalmat ilyennek látom.

Azóta a hatalom innét elvándorolt és vele a nimbusz oszlott. Dicsérjük ugyan, újságok által kürtöljük a mi kolozsvári eleven, társas életünket, de valami vidékies alantság jellemzi még dicsereiteinket is.

Elnevezzzük Kolozsvárt kis Athennek. A tudományos intézetek és tanuló ifjuság e klasszikus földjén a szellemi élet pezsdülését igazában várnók és természetesnek tartanók.

Ha megszűntünk főváros lenni, kezdünk egyetemi városá emelkedni. De ez átalakulás inkább csak reményeinkben, illetve jóindulatu buzditásainkban van meg és . . . ott is marad.

A kolozsvári magyar társadalom a magyar

társadalom jellemző hiányát hatványozva bírja és hozzá még bizonyos öntudatlanságot, saját küldetése iránti habozást, bizonyos központifutó tévelygést.

Ha Kolozsvárt igazában akarnók jellemezni, így mondanók:

„Egy város, mely kifelé gravitál.“

A politika központja: Budapest absorbeálja legjobb erőinket. Mivé válhatik vala Kolozsvár társadalmá, ha erőink java része nem vonatnék el azon végzetes helyzet miatt, melybe legújabbkori fejlődése sodorta e várost.

Tétetik kísérlet, de mennyi, hogy fölrázzák ez aluszékony társadalmat. Van zaj, van lárma, van liczülálás jótékonyra, áldozatkészre és naponta terjed a . . . közöny. Igen, a közöny.

A színház sorsa visszatükrözi a kolozsvári társadalmat igazában.

A kolozsvári társadalomnak arezulatja elveszti eddigi jellemző vonásait.

A közélet központja úgy megszűnt lenni, hogy közvetlen közelebb — egy Deés emelkedik, egy Maros-Vásárhely irodalmi társaság székhelyévé lesz. Az aristocrazia visszavonul. A szellem-aristocriának nincs elég ereje, hatása, de mi fő, nincs összetartása.

A politikai élet felpeszült az utóbbi években; és ezt én nem hátramenésnek, de haladásnak tekintem. De oly módon elnyelte az izgatás a szellemi érintkezés egyéb terét, hogy valóban már most a személyeskedő hereze-hurezáig jutottunk el, mely a nagy elszigeteltséget és távolodást, az egyes társadalmi körök és rétegek közt még jobban fokozza, holott a politikai eleven élet és mozgalom egy egészes társadalomnak csak életeleven pezsdülését fejezi ki és nem beteges lázát tükrözteti vissza.

Nálunk az aristocrazia elveszti irányzó befolyását és tegyük hozzá: kedvét. A szellem-aristocrazia pedig a democrat nyiltságot és őszinteséget ugyancsak keményen fölhasználja és küzd egymás ellen. Egyéni érdekek hálózata láthatatlanul fonja körül a szellemeket és az a hang, melylyel lebi-rálja a kicsiny a nagyot, az utánzásra való szellem a valódi szellemet, oly siketítő lármát csap, hogy szinte igazat kell adnom azon ide beköltözött egyik-másik barátomnak, kik elragadtatással beszéltek Kolozsvárról az első látogatás után és egy kissé visszasavárogtak haza felé huzamosabb itt tartózkodás után.

Ha keressük a forrásokat, okokat: azonnakkész a szenvedélyes politikus, a gyülölködő választal, mely a másik párt nyakába hártítja a felelőséget. Felelősek vagyunk mindnyájan.

Egyleti életünk túlteng. Minden egylet a létezés föltételei alatt nyög. Társas köreink kezdenek kasztszerű különletet teremteni. Ez elszigeteltségi vágy annyira megy, hogy már a politikai lapokban oly keserü kifakadásokkal emlegetett elique-szerű élet magyarázatát megtaláljuk társadalmi viszonyainkban.

Nem elég jellemző dolog-e az erdélyi Athenre nézve, hogy nem lehet a felolvasásokat, melyek mégis a szellemi érintkezés alkalmait nyujtanak, szervezni, állandosítani. Üresek, puszták a termek melyekben egy pár lelkesedő ember hozzá fog ilyesmihez. Az egyetemi ifjuságról is el fogok mondani alkalmilag egyet-mást, kitüntetvén, hogy ifju lelkesedésével nem élteti a társadalmi életnek oly köröit, melyek a kolozsvári társadalmi élet arezulatjára a szellem sugárzását vetnék. A pusztá bál, a tiszta táncz még nem tesz pezsgővé egy várost eléggé.

A helybeli színháznak több művelt és képzettagja van. Író és művész van e városban elég számmal, félre téve a negélyezett ambíciókat is és az író és művész vajmi gyakran . . . ásít az üres színházban, fázik a hideg szalonban és durva meg-támadástól fél a köztéren.

Aztán a városi élet központja: a képviselő testületre is bizonyos félenk, elcsüggedt szellem: a város szegényedésének nyomása nehezül.

Szabadságszoborról van szó Budapesten, mondhatni hivatalos közegek által nyer a mozgalom olyan, a milyen életet.

Mátyás-szoborról van szó itt: egy gyűlés elég arra, hogy lefeküdjének és aludjanak rá egy nagyot-nagyot. Hiszen a sok dalegylet, filléregylet, a sok egyéb társulat igénybe veszi erőnköt, nem telik. Nincs egy irányzó erős társadalom, mely a teendőket, az áldozatkésztséget vezérelné, irányozná tekintélylyel, erővel. Van e városban harmincezer lakó mellett: négy olvasó egylet és kör, van három dalegylet a conservatorium mellett, van több jótékonyági egylet és mindenüvé elhat a kifáradás, a csüggedés. A szó, a szó: ez még telik, de pénz és valódi lelkesedés fogytán van.

Mi volna a gyógyszer? Hiszen a baj oly általános, hogy itt Kolozsvárt azt nem lehetne or-

vosolni. Szóljon hozzá, ki mit tud. Nézetem az, hogy egyik eszköz volna, ha egy szerény írói és művészi kört létesítenénk, de ne oly alapon, mely csak a körök számát szaporítaná, de oly alakban, mely szövetkezne Kolozsvár elite-jével, aristocariájával, intézeti köreivel erős központi szellemet teremtené, mely helyes irányban működve hódítana és átalakítaná a kolozsvári társadalmat és fővárosi velleitását nélkül is szellemi fővárosává tenné nemcsak helyzeténél és szép hagyományainál, de valódi működésénél fogva a Királyhágón inneni bérczes hazának. A Kemény Zsigmond társulat igazi székhelye is itt van. E társulat erősebb és magasb nézőpontból szervezendő. A Muzeummal kapcsolatban a központi szellem egyik eszköze lehet.

Lehetne még más mód is, melyet egy írói és művészi körben meg lehetne vitatni. Lehetne a szellemnek oly találkozásait létrehozni, mely fölvilágyozná e város társadalmának petyhüdő életét, mely elővarázsolná szép multjához méltó szebb jövőjét. Működünk erre közre egyesített erővel.

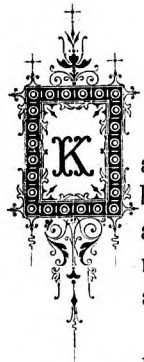
HEGEDŰS ISTVÁN.

Láda! Kérnek. Jösz-e?

Elbeszélés.

Írta: JÓKAI MÓR.

(Folytatás.)

Katalin megállt az okoskodásával. A bohók néha olyan igazat mondanak, a mire nem tud az ember hirtelen mit felelni. De azért csak bohóság az mégis.

— Jól van, édes öcsém uram — mondá Drugeth Katalin, megke-
rülve az eléje dobott otromba nagy követ.

De hát ha más leányt akar kegyelmed elvenni, hogy kapja meg ehhez az apja engedelmét?

— Apám sem kért tőlem engedelmet, mikor megházasodott.

Katalin megint azt kezdte hinni, hogy nagy golyóval van dolga.

— Jól van, jól van, édes öcsém uram. De azt nem szabadám elfelednie, hogy ha kegyelmed az apja beleegyezése nélkül házasodik, hát akkor a gróf ur kegyelmedet minden birtokából kitagadhatja: meg is teszi.

— Tudom én azt! Hát hiszen épen azért választottam magamnak egy olyan szegény leányt, a ki nem vethet semmit a szememre, ha én is szegény vagyok. Mert ha az uri nagy familiák kisasszonyai közül választanék egyet s arra mondaná az apám: az nekem nem tetszik, azt a leányt nem is adnák hozzám: nem is jönne hozzám — üres tarisnyával, üres tenyérrel megvetne, elfordulna tőlem: nekem nem maradna egyéb a szívfájdalomnál. De ez a kis libapásztorleány nem szokott az urasághoz; nem vágyik üveges hintóra. Tudja már, mert megmondtam neki, hogy van egy kis majortanyám, a mit áldott anyámtól kaptam ajándékba: azon van egy kis szalmaház; egy júhnyáj: ketten megélünk csendesen nyarat-szaka, télen pedig nyestet vadászok; abból eltartom tisztességesen.

Drugeth Katalin kezdte hinni, hogy nagy érzés lakik ebben a szívből.

— De hát lehet-e azt hinni, hogy olyan gróffi, a milyen kegyelmed, meg tudja majd szokni a sok inséget, koplalást?

De már erre a szóra nagyot kaczagott VIII-ik György.

— Dejszen hozzá szoktatott már engem az inséghez a maga várában édes apám uram! Nincs nekem abban tudatlanságom. S nekem aztán már tökéletesen mindegy, hogy arany-ezüst garmadával rakott pinczeboltok felett eszem-e a fekete kenyeret vagy a széna-szalma-boglya felett? Még jobban is fog esni az a fekete kenyér, ha magam szereztem; s hát még ha az én kedves kis Katiczám sütötte. Nem veszek el más leányt! soha sem! Isten engem úgy segéljen.

Drugeth Katalin most már egészen átlátott György lelkén. Helyén van biz ennek nemcsak a szíve, hanem az esze is.

Oda nyújtá neki a kezét szív szerint.

— No hát maradjon itt kegyelmed, édes öcsém uram, a meddig akarja. S most már csókolja meg, ne a kezemet, hanem az arczámat. Gondolja, mintha az édes anyja orezáját csókolná.

IV.

Kerülj csak haza.

Csáky IV. István csak számlálgatta a napokat odahaza: elmúlt egy hét, hogy VIII. György leánykérőbe elment, s azóta „sem szó, sem tartomány.“ Mikor már a harmadik hétbe fordult az idő, kezdett nyugtalankodni: hátha valami érte azt a fiut? Utána küldte a hetes czigányt, hogy nézzen körül Drugeth Kataéknál, mit csinál az urfi.

A czigány visszakerült s azt a hirt hozta, hogy az urfi épségben, egészségben megvan, ott ül a patak partján és horgászik és segít a libákat őrizni a libapásztornénak.

„Bolond beszéd! czigány beszéd!“ —

vének miért nem akar nagyobb hirt szerezni? — A szívem egy nagyot dobbant.

— Hát hogy?

— Ha ön leírná gazdag tapasztalatait vagy írna bármit, az emelné e már ismert név fényét...

— Igaz, de hát tanácsoljon, mit írjak?

— Talán megkísérhetné a népies műfajt, ez most divat, szeretik. Ez valamelyik lapba megjelenne, aztán a mi gondunk az: ráterelni a méltó figyelmet. Egészen úgy bännánk az ön művével, mint a magunkéival szoktunk, s így csakhamar híres emberré tennék önt is.

Hiszen ez pompás eszme! Meleg, édes zsi-bongás futkosott idegeimen át. De nem szaporítom a szót. Távoztam és végig néztem a lapokat, így tettem három egymásutáni napon, ekkor arra a következtetésre jöttem, hogy egy népies elbeszéléshez ezek a szükséges kellékek: egy vagy két tulipános láda és szűr, egy pettyes szoknya, egy piros kendő, egy babos kötény, egy pár fehér ingváll, egy bok-rétás pörge kalap, egy Zsófi, egy tehén, egy Jancsi és sok, sok parasztos kifejezés. Hát hiszen a ki nagyogó csillaga van! Azt én is megcsináltam volna az ebadtát! (E kifejezéseket a munkám számára tanultam és már csak meg is tartom, mert nagyon csinos!) A többit, a mit nem tudtam megtanulni, kijegyeztem: nincsen az a székely ló, melyen több lenne a sallang, mint a mennyit összeszedtem a népies szólásmódból: mind beleírtam a beszélyembe. Két álló hétig törtem magamat: tulipános ládát, tehénkét, Zsófit mind megszorítottam, csak hogy több legyen a jóból. (Ezen idő alatt a „munkatárs“ minden este ellátogatott hozzánk, mert a leányaim rendszeren műkedvelői próbákon voltak, a

feleségem — a harmadik — pedig nagyon félt a Spangáktól, szóval igazán nagyon szives volt irányomban.) Még csak néhány szeg, vég, melyek elébe vagy „al“, vagy „fel“ jött hiányzott, azt is beleszurtam egy este tizenkét óra után, átadtam a munkatársnak a kéziratot, magam pedig gyönyörteljes, édes várakozásba merültem.

Néhány nap múlva így szólt a fiatal „munkatárs“:

— Tanácsos ur! Ön szép művet írt, még igen nagy erőt fejtett ki, ilyen egyszerű tárgy egyszerű keretébe igen nagy szabású munka ez, azért kimondom nyíltan, ön valami nagyobbra van hivatva, méltóbbra az ön nevéhez, gazdag tapasztalataihoz. Irjon valami tudományos műveskét, ez is napirenden van most, ebben szép tér nyílik az ember előtt, különösen ha olyan tárgyat választ (már ha van ilyen), a mihez nem ért vagy a mi még egészen ismeretlen a tudomány előtt, ebben csak annyit tévedhet, mint a legnagyobb tudós...

— Igaza van „munkatárs“ ur, hát mit tanácsol, miféle ágát a tudománynak műveljem?

— Mindenesetre valami természettudományi dolgot, például én jó tárgynak találnám ezt a sa-játságos esti pirt, erről úgy sem tud senki semmit s különben is csak azt kell leírni, a mit észlel az ember, ez nem is nehéz, azután néhány megjegyzés valamelyik égi testre, a mi tudománybeli jártasságra mutatna s a mi szintén nem nehéz... mindeneste ajánlom ezt, az ön gyakran előforduló becses nevét ez szebb világításban tünteti ki. Addig pedig, míg érdekes művével elkészül, engedje a népies beszély kéziratát megtartanom, barátaim-

TÁRCZA.

DIVATOS HIUSÁGOK.

(Önvallomás.)

Írta:

GYARMATHY ZSIGÁNÉ.

(Vége.)

Hová tovább, mind jobb világ lesz; én meg vagyok elégedve. Eddig vacsorát adtam, azért — már csak bevallom — hogy meglássanak, ha valahol ott voltam. És most nemcsak ezt teszik, hanem kiírják magát a vacsorámat is, meg hogy kik voltak nálam. Ez már nagyszerű vivmánya a kornak!

És most végvallomásképen azt mondom, hogy az ember soha se legyen hűtelen első szerelméhez: én csak egyszer pártoltam el attól, hogy megelégedjem a nevem egyszerű kinyomtatásával s annak is megadtam az árát. És ez így történt: egyik reményteljes fiatal „lap munkatárs“, az, a melyik leggyakrabban és leghosszasabban időzött házamnál, egy napon így szólt hozzám:

— Tanácsos ur, úgy látom, hogy önben megvan a nemes főrekvés s egyáltalán nem érzékellen a méltánylás iránt, ez önérzetre mutat; de engedje csodálkozásomat kifejezni a felett, hogy becses ne-

mondá István ur s hitelesebb személyt küldött ki a kémszemlére: a solymárt.

Ez aztán azt a hirt hozta, hogy látta az urfit a kastély kertben a kerítésen keresztül, fenn volt az almafán, almát szedett s azt a Drugeth Kata kötényébe hajigálta.

„Ez már jó beszéd, okos beszéd!“ Al-mát szedni Drugeth Katával! Ádámnak, Évá-nak a házassága is ott kezdődött az almafa alatt.

Akkor aztán egészen megnyugtatta várt a fia hazatérésére, a ki a jövő boldogsággal csakugyan megkerült.

— No hát „széna-e vagy szalma?“ — kérdezé tőle.

— Azt a lovamtól kérdezze, édes apám uram; gondolom nagyon jól tartották; mert mindig vissza akart velem fordulni az úton.

— De hát téged hogy tartottak?

— Mint a galamb a fiát.

— Mondtam ugy-e? Csak egyszer megismerjenek. Hát elhoztad a gyűrűjét a Katának.

— El biz én. Itt az ujjamon.

István ur nagyot nézett a lószőr gyűrűre.

— Hát ez volt a Katának a legszebb gyűrűje?

— Nekem ez volt a legszebb; mert maga csinálta.

— Furcsa gusztus! Hát beleegyezett a Drugeth Kata a házasságba?

— Bele bizony. Még az áldását is ránk adta.

— Mi a hét csudát adott rád!

— Mondom: az áldását.

— Hát még kire?

nak ez nagy gyönyörűségére van, nem is képzelettel mennyi élvezetet szerez nekünk.

Ismét következett két heti erős munka: mindenestre öt-hat óra között ott álltam egy olyan utcza végén, honnan a délnyugati ég tisztán látszott, így hát közvetlen megfigyelés után irtam: „Egy háztetőn s egy sor leveletlen fán keresztül feltűnt az ég pirja, a háztető, meg a fa ágai feketének tüntek fel, az ég piros volt, lejjebb erős piros, felebb halvány piros; a holdvilág pedig ezüst szín; a Vénus csillag a pirosságban ragyogva, kékes-fehérek tetszett; a Vénus egy szép csillag s így feltehető, hogy szép élet nyilvánul benne, de ezt a tudomány még nem sikerült felfedezni, ellenben azt világosan tudjuk, hogy a holdnál messzebb van s a Jupiternél közelebb stb.“ Még a többi bolygóról is ilyen ismertetéseket adva, újból áttértem az esti pírra s elmondtam róla mindazt, a mit valahol olvastam és magam is tapasztaltam.

Újból édes várákozásba merültem, végre jött a „munkatárs“ s így szólt:

— Ez is szép munka, ez is nagy élvezetet nyújtott nekünk, írónak; bizonyosan meg is fog jelenni valamelyik folyóiratban, de hát ez nem megy olyan könnyen s most már vádolom is magamat, miért nem buzdítottam önt inkább a versírásra. A régiebb emberek alaposabb tanulmánytal bírnak, azért jobb verseket is irnak, különösen a hexaméter szokott nekik sikerülni, de ha ön, tanácsos ur, nagyobb hajlamot érez a rimek iránt, csak kérem írjon rimes verset, ennek megvan az az előnye, hogy rövid sorokban gyorsan telik a papír . . . szóval nem nagy fáradsággal szép eredményt lehet elérni.

— No meg a Katára.

— Miféle Katára?

— Hát arra a Katára, a kinek ez a jegygyűrűje.

— Micsoda Kata? Hogy híjják? Mi a neve?

— Én bizony ezt elfelejtettem tőle megkérdezni.

— De hát miféle leány?

— Derék, szép, jó leány. Épen hozzám való. Annyit tudok róla, hogy libapásztor.

— Tyhü! Ezer lófarkas ördög! Hisz ennek a fiúnak elment az esze!

— Hogy ment volna el, mikor soha sem volt?

— Te egy libapásztort akarsz feleségül venni?

— Hát ha azt szeretem.

— Hol a kardom? Egybe kettéhasítalak!

— Az bizony jó lesz, apám uram, legalább akkor két guzsaly szár telik ki belőlem.

Erre a szóra egyszerre világosság támadt István ur fejében, mert furfangos, eszes ur volt ő kegyelme. Átlátott az egész szövevényen. Drugeth Kata bizonyosan megmutatta Györgynek az ő hozzá irt levelét. Ezért a fiu megorrolt s az apja boszujára a legelső szolgálóval összekötötte magát. A Drugeth Kata pedig, hogy őt megtromfolja, maga is előmozdította ezt a házasságot

— No majd kiverem én a te fejedből azt a libapásztort!

— Soha sem azt, apám uram. Még ha olyan apróra összevagdaltat is kegyelmed, mint a kolbásztöltelék, még akkor is sze-

Mi több, mindent hozott elő, míg végre átláttam, hogy igaza van s megigérttem, a mit kívánt, ő viszont megigértte, hogy az estéket nálunk tölti, mert a leányaim most már egy készletet rendeznek s azzal vannak elfoglalva.

Te láttad, édes nagyatyus, tehát nincs miért beszéljek kinlódásomról: nincsen annál borzasztóbb dolog, mint a versírás.

Egy sort kiírni még csak megjárja, de ahhoz egy másikat úgy toldani, hogy találjon is oda s mégis rimeljen, az borzasztó. A versem czime lett volna: „A szív“, ezt fel is irtam és az első versszakot, nagy küzdelmek után, ilyen formán:

Mi vagy te kicsi húsdarab,

Te börtönbe szorított rab?

Hogy új szellem kél benned,

Mikor öregnek kell lenned!

A költeménnyel ennyire haladtam, mikor értesemre adta egy másik munkatárs, hogy műveim soha sem fognak megjelenni, hogy el vagyok ámitva.

Ez már mégis rettenetes! Kalapomat vettem, aztán elrohantam és . . . járkáltam addig, a mig lecsillapodtam. Mikor hazatértem, a versem alatt a feleségem kézírásával e rettenetes sorokat találtam: „Te vén szamárnak! még csak az volt hja, hogy belebolondulj valakibe; rajta értelek, megcsiptelek. Csak azt tudhatnám, ki után bomlasz! (már ha előbb írja ezeket, beletehettem volna a népies beszélyembe.) Jó, hogy ennyit elárultál, legalább ez engem is határozatra ösztönöz, és így tudd meg, hogy itt hagytalak, úgy is csak a házadért jöttem hozzád.“

Tehát mégis csak igaz, hogy minden roszban

retni fogom az én kedves kis Katiczámat. Hozhatnak nekem helyette akár fejedelem-asszonyt, el nem cserélem érte: fenyegethetnek a bécsi „vas szúzzel“, le nem mondok róla. Ő lesz a feleségem, nem más!

— No azt majd meglássuk!

(Folytatása következik.)

A L K O N Y - Ó R Á K.

Írta:

BARTHA MIKLÓS

I.

Az árnykép.

királyi palotában királyi vendégek fényesen mulatnak.

A két város között fagyos szél süvölt végig a Duna tükörén.

A hajó konyháján vigan pattog a tűz s a kis család estelije édes dal mellett készül el.

A palota márványtermében megszólal a zene. Egy-egy akkord belevegyül a hóvizataros szélbe s meg nem érthető tagozatban foszlik szét a város fölött. Olykor egy eltévedt hang, hollyongása közben, beleütődik a hajó kis ablakába, mintha be-kérezkednék, mintha fázna oda künn, mintha menekülöben volna onnan s ide vágnék, hol dala van az apa mosolyának, az anya csókjának s a gyermek játékának.

A kis gyermek észreveszi a hangot, a mely koldulni jött ide a palotából. Piczi szívében megszólal a könyörület, az ablakhoz siet, de oda érve nem lát semmit, csak a nagy palotát hosszú sor ablakkal s a tánczoló árnyait, a mint végig lejtnek az ablakok mögött.

van valami jó — gondoltam — a versemre pillantva.

Nem is irok én soha többet, visszatérek első szerelmemhez s újból eljárok a temetésekre, ülésekre, bankettekre. A lányaimat is engedem a maguk útjain, hadd játszdjanak, hadd írják ki őket, hiszen az ő nevük is csak az enyém. Aztáu, ha eljő az a szép kor — és reméllem, hogy rövid időn eljő — a midőn arról is értesítik a világot, hogy kiket láttak a korzon és vácsi utcán, akkor változtatok a szokásaimon és egész nap ezeken a helyeken sétálgatok. A lányaim e miatt sem kell hogy változtassanak szokásaikon.

Most már mindennel rendbe lennék, csak az mégis boszant, hogy az írósgomért elmulasztottam egy temetést, két bált, három ülést, egy bankettet. Vajjon a vidéki lapolvasók mit gondolnak, mi lett velem?

Biz úgy, édes nagyatyus, mit szólna hozzá, hogy olyan híressé tettem a nevünket? Ha egyszer előszedem a teménytelen sok hírlapot, melyben mind ott látható az Abor név, akkor tudom el fogsz csodálkozni e kincs felett, ezeket hagyom én az utódaimnak. Te csak egy házat hagyál ránk — melyet a hirünkért már régen felvacsoráltattam — én hagyok annyi betűt, mind a saját kinyomtatott nevünkéből, minél több búzaszem bizonyosan nem pergett le ujjaid között negyven esztendei búzakereskedésed alatt. Lám a te búzaszemeidből épült az a ház, melyet fel lehetett vacsorálni, az én betűimből épülni fog a család dicsősége, melyet még a rágalom sem ehet meg.

„Apa, mi fut mindegyre végig az ablakokon?”

— Azok kis fiam árnyképek.

„Mi az az árnykép, apa?”

— Az árnykép egy semmi; egy darab sötétség.

„Kik csinálják — apa — az árnyképet?”

— Az emberek, kicsi fiam.

*

„Nézd csak apa, mi úszik ott a víz tetején?”

A férfi oda pillant, perc alatt a födélzetre szalad s mentő rudjával egy fiatal lány tetemét huzza ki. A halál még nem nyomta arcára durva bélyegét. A Margit-hidon még bizonyára élt a szerencsétlen.

„Apa, hát ez is árnykép?”

— Az, kicsi fiam: árnykép; egy semmi; egy darab sötétség.

„Apa, hát azt is az emberek csinálták?”

II.

A szerencsétlen.

Ne a rongyokban keressétek őt. Ne gondolatok nyomorult viskóra, melyet kerül a jóllét és a napsugár. Ne higgyétek, hogy gyaszfátyol mögött a könyvek özönében kapjátok meg őt. A szegény, ki éhezve keresi a munkát; a nyomorult, kit kórágyszeg szegze testi szenvedés; az árva, kit egy sirgödör hajléktalanná tett; az alamizsnát kérő agastyán; a társadalomból kilökött bűnös — — valójában nem ez a szerencsétlen.

Látjátok azt az irigyet, a ki soha nem örült mások örömeinek; a kinek fáj, ha más is boldogul? Fanyar mosolyában mennyi kinszenvedés van! Itt gazdagot lát s vágyik pénzére; amott a szegénynek nyugalomát óhajtja; ennek az egészsége szírt neki szemet; amannak ifjúságát nem bocsátja meg. Mindenkire haragszik: a bűnösre büneiért, a kegyesre könyörületeért, a szenvedőre azért a szánalomért, mit mások iránta éreznek. Lelkében soha sincs őszhang s szívének minden indulata egészségtelen.

Szánjátok őt, a szegény szerencsétlent!

Keblének sötét háborgása soha sem szűnik meg, mert mindig akadnak jók, kik az emberiség megváltásán fáradoznak. Egyik letörül egy könyvet, másik előre tolja a tudományt, harmadik öntudatra ébreszti alvó nemzetét, negyedik homokszemeket hord a tökéletesedés nagy művehez. Mindez mélyen bántja e nyomorult szerencsétlent.

Szánjátok őt! Hiszen nem tud szegény senkit szeretni; hiszen meg van fosztva az élet minden költészetétől; nem tett senkiért semmi jót és nem vár jót senkitől. Lelkét furiák emésztik s élete egy rút ösztön zsákmányát képezi. Hazugság a mosolya, hazugság a beszéde, hazugság az egész lény. Nincsenek társai, kikkel kicserélné érzelmeit, nincsenek barátai, kik megbocsáthatnák szörnyű tévedését. Egyedül van a vadonban és egyedül van a társaságban.

Szánjátok őt!

III.

Otthon.

Hogyan?

Hát az emlékezet szálaait épen úgy szét lehet tépni, mint az őszi pókhálót? Hát azoknak a fűzfatermeszeteknek, kiknek minden ága meggyökerezik és sarjat hajt az idegen talajban, nem volt anyjuk, kinek emléke megszentelte a szülőföld minden porszemét? Nem volt testvérük, kivel megoszthatták a gyermek-kor örömeit? Nem volt játé-

kuk a szoba szögletében; s el lehet feledni az első bánat legelső óráját?

Lelkem sokszor eltelik vágygyal s szívemnek idegenné lesz a környezet. Terhemre van a kötelesség, kerül a munka s jó barátainak vidám beszédeit nem szívesen értem. Egész valómra szürkület borul. Hivogató árnyak jelennek meg elmúlt napoknak tündérvilágából. Alakjuk sugárzó, szavuk égi zengés . . .

. . . Megyek.

Látni a tájat, hol minden ismerős. A patakot, mely habjával locsolt s melynek árnyas partján az első ábránd született. A hegyet, melynek élén állhatatos hűséggel bukkant föl a hold; a mezőt, melynek lekaszált rendei között pacsirtát hallgattam, sáskákat kergettem. A völgyet, hol az első nyul megriaszított; a tavat, melynek hínár-tömkelege először adott képet az életről.

Él-e a dajka, kinek regéjétől először termékenyült meg a képzelet? Az ács, ki a vasárnapi vesernye után jármat, szekeret faragott nekem? A játszótárs, ki ostort fonni segített; a fa, melyet először ültettem és a lugas folyondárja, hol annyit álmadoztam? — — Élnek-e még? Fáimnak nőtte nagy lombja, árnyéka? Jó embereknek megnőtt-e bánata, gondja?

Nap nap után jő s mindeniknek története van. Az örökvalóság szomorú törvénye új házakat emel, új sirokat hantol. Az új házakba ismeretlen nemzedék költözik, az új sirokba jó ismerősök szállnak le pihenni.

És telnek a napok és épülnek a házak és szaporodnak a sirok — — s egyszer csak a hivogató alakok, elmúlt napoknak tündérvilágából jelennek meg többé — — mert itt is idegen leszek.

Redvesedő fa a kipusztult erdőben.

LOBOG, LOBOG . . .

1866.

Lobog, lobog szelid csendes lánggal lobog
A tűz kandallomban,
Elmerengek hosszan, elmerengek mélyen
Mintegy félálomban.

Magányos láng üres, elhagyott szobában
Ábrándosan reszket.
Üres, elhagyott szív, mely világot vet
Még az emlékezet.

Egykor szívem csendes, nyugodt tengerszem volt,
Az eget tükrözötte,
És a csendbe a mély sejtelmes moraja
Vegyült halkán közbe.

S a mélyt átragyogták ragyogó csillagok,
Tündökletes álmok . . .
Mélyén mostan úsznak hullámzó fellegek,
Setétlő hullámok.

Körül erdő zengett, zengő madárdaltól
Most susogva kérdi:
Levelét hullatva a fák sárga lombja:
Többé miért élni?

Hová lett a fénylő, napsugaras tavasz?
Ősz van, bús, kietlen . . .
Hová lett a fénylő, ragyogó boldogság
Szomorú szívemben?

Andalva nézem: a tűz kandallomban
Néha fel-fellobban,
S elmúlt boldogságom emléken borongok
Mind-mind álmadóbban.

Mi is a boldogság? A fénynek a szívben
Múló csillanása.
Viszhang, mit a szív ad a minden rejtélyes
Örök hymnusára.

Elalszik a láng már. Éjfélét üt az óra,
Talán ezt susogja:
Boldogságra mit vársz? Fáradt szived vágyik
Örök nyugalomra.

Elaludt a láng már, sötét hamvas üszke
Már egyet se lobban.
Elmerengek hosszan, elmerengek mélyen
Mintegy félálomban.

HEGEDÜS ISTVÁN.

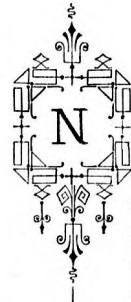
SZINTE FELÁLDOZTÁK!

Angolból.

SAMI JÁSZLÓNÉ.

III.

(Folytatás.)

Nugente asszony még nem jelent meg. Klára tudta, hogy a déli csengetést hallani fogja s hogy az ebédet a csengetés előtt soha sem jelentik be; tehát nyugodtan sétált végig a folyondárokkal és pompás virágokkal díszített terrazon; s a mint ott állott, a nap közeledő hanyatlását nézve, mely pompás alkonyatot ígért, különös élenkséggel emlékezett vissza egy hasonló estére, az Alwyn elutazása előtt való estére; midőn anyja és Alwyn ugyanezen a helyen állottak, egy a mostan gyorsan alakuló naplemenettelhez hasonló nézve és ő, mint gyermek, szintén ott volt, beszédükre hallgatott s ő is a naplementét nézte s főséges szépségét majdnem annyira élvezte, mint anyja és Alwyn.

A percek gyorsan haladtak, s az ebédet hirdető harang még mindig nem szólott, ámbár az ebéd ideje rég elmúlt.

Klára azt képzelte, hogy bizonyosan annyira el volt gondolataiban merülve, hogy azért nem hallotta a hangot, tehát sietve fordult vissza a virágházba s előre el volt készülve az éles megrovásra, hogy társait ily sokáig várakoztatta.

Azonban, a mint belépett, mostoha-anythingjának a hangja szokatlan nyájassága által vonta magára figyelmét. Csak most léphetett a szobába, mert Klára hallotta gazdag selyemruhájának a suhogását.

Klára egy pillanatra megállott, mert egy név kapta meg a fülét, egy ismeretlen név, mely szívét hangos dobogásba hozta.

— Eleonora édesem — hangzott a belső szobából — nézz ide, egy régi barátot hozok, ámbár kételkedem, hogy annyi évek eltelte után egymásra ismerjétek, Eleonorám olyan gyermek volt, midőn Compton ur elment, ön pedig csak serdülő ifju.

Néhány perczig Klára megbénulva állott. Aztán csendesen előre lépődött, oda, hol egy virág-csoportozat között a terembe láthatott s a bent levőket láttatlanul szemlélhette.

Compton Alwyn! Igen, ő volt; könnyen megismerte, ámbár nagy változás volt rajta, de a Klára szemei előtt ugyanaz volt, csak hogy sokkal szebb.

Alwynnak különös arca volt, de azért rendkívül megnyerő, komoly, sötét és egy kissé büszke, de képes egy ígész mosolylyal átváltozni, megszelidülni.

Szemei feketék voltak és áthatók; hangja lágú volt és dallamos; alakja s magatartása könnyed és mégis méltóságteljes.

E pillanatban ilyen volt Compton Alwyn a Klára szemei előtt. Most már mindent értett, a szokatlan zaj

a háznál, az Eleonora fényes öltözetét, az ebéd idejének elhalasztását. Compton Alwint várták; és vele, régi játszótársával, gyámszüleinek leányával, az egyedüli leánnyal, ki iránti vonzalma a kastélyba hozta, megérkezését még csak nem is tudatták.

Klára megszokta a mellőzést és elhanyagolást, megszokta, hogy a háttérbe állítsák s úgy bánjanak vele, mint egy gyermekkel. És a bánásmódot sokkal inkább utálta, mint hogy sérelemnek vegye; de most fellázadt ellene. Lelke megértette az egész helyzetet, az aljas igazságtalanságot, az undok cselszövést, a figyelmetlenséget iránta, ki már a nőiesség korába lépett, ámbar ez ideig minden jogaitól meg volt fosztva.

Klára érezte e mellőzést s elhatározta, hogy la az alkalom kínálkozik, nem fogja a hibáikat kimélni; de most még várakozott.

Néhány perczig némán állott, hallgatva a folytatott társalgást, de nem azért, hogy hallgatódzék, hanem inkább azért, hogy saját gondolatait s eszméit összeszedje. Hallotta a rövid bókákat, útazását illetőleg a gyors kérdéseket és válaszokat stb. stb. Látta az Alwyn szemeit az ajtót keresni, midőn háziasszonya udvarias, de kíváncsi kérdéseire válaszolt; de az ő nevét nem említették.

Végre Alwyn azt kérde:

— Nincs Klára a háznál?

— Azt hiszem nincs — válaszolá Nugente asszony, vállait vonogatva. Annak a gyermeknek olyan különös szokásai éz eszméi vannak, hogy soha sem tudhatom, mi lesz a következő szeszélye, sem azt, hogy a napnak — s szinte azt mondanám az éjszakának — óráiban hol van, merre jár.

— Talán elfelejtette régi játszótársát — kérde Alwyn összehuzott szemöldökkel.

— Elismerem, hogy távolléte azt mutatja. De önnek is jussom eszébe, hogy nem várhatja meg tőle, hogy annyi évek múlva is visszaemlékezék önre és a mi szegény Kláránknak olyan különös tartózkodó természetete van.

— Hasonlít az anyjához.

— Csak gyenge egészségében s szeszélyes morosus természetében. Én rendkívül gyöngéd s reménylem tapintatos voltam vele; de ő oly különös és oly gyenge teremtés, hogy attól tartok, miszerint alig sikerült őt olyaná tennem, a milyennek az uradalom urnőjének lenni kellene.

S az anyai büszkeség igen sokat mondó kifejezésével pillantott szép viruló leányára, ki szépségének teljes tudatával ült előttük.

Egy pillanatra az Alwyn szemei is követték az anya elragadtatással telt tekintetét s az Eleonora szép arcán megnyugodtak, de gyorsan a leány feje felett levő arczképre tértek s hosszasan és szeretettel nyugodtak meg rajta. A Nugente Constance arczképe volt ott, ifjúságának teljes pompájában.

Klára látta tekintetét s azon boldog időre gondolva, midőn szép anyja ölelő karjai vették körül s egy magas barna fiu virágokkal vette meg tőle a csókot — szemei könnyekkel teltek meg.

Hirtelen egy ötlete támadt s a nélkül, hogy sokáig gondolkodna felette, gyermekes ösztönének engedett. Tudta, hogy anyjához hasonlít. Elhatározta e körülményt felhasználni arra, hogy álnok rokonain győzedelmeskedjék. Az arczképen anyja fehérbe volt öltözve; kezében piros geranium-virágot tartott, nyakáról egy kis antik medallion csüngött. Az alak hátterét sötét gránát színű függönyök képezték.

Klárán is fehér ruha volt, ez levén a rendes nyári viselete. A hullámzó fényes haját tartó egyszerű füstjét hirtelen kivette s gazdag haját kibontva, a selyemfürtöket szabadon hagyta vállaira omlani s a mellette levő geranium-bokorból néhány szál virágot letépvé, természetes tömött fürtjei közzé épen arra a

helyre tűzte azokat, a hogy az arczképen látta. Az antik medallion a nyakán volt. A libor színű nehéz bársony-függönyök, melyek a virágház ajtaja előtt lecsüngtek, hogy nyáron az estvéli hűvös szellőt, télen a szelet visszatartsák, igen alkalmas háttér képeztek.

Klára zajtalanul lépett előre, szemei ragyogtak a gyermökes kárörömtől azon kellemes meglepetés felett, mit pajzán gonoszsa Alwynra teend s a boszuságon, mit a más kettő érezni fog.

Eleonora pillantotta meg először; mosolygó arczára rögtön elsötétült; a Nugente asszony éles tekintete egy pillanat alatt észrevette a leányán történt változást; a következő pillanatban ő is látta az okot; megbotránkozott, dühbe jött s az a lesújtó, gyűlöletteljes tekintet, mit a leánykára vetett, erősebb s bátrabb természetűeket is rémülettel tölthetett volna el.

A Comton Alwyn szemei is követték a többiek tekintetének az irányát. — Mondatának a közepén megállott, egy pillanatig merően nézett s aztán mosolygott, azzal az ő különös bűvös mosolyával s előre nyujtott kezekkel Klára felé ugrott.

— Ki ez, — a kis Klára, vagy az arczkép jött le hozzám a rámájából? — mondá, a mint a fiatal leány kezét nyujtá, oly édes örömmel nevetve, a milyenre ajkai évek óta nem nyitak meg soha.

— Igen, én vagyok, a régi kis játszótárs, ki nem felejtett el soha, ki első lett volna a téged üdvözlők között, ha jövedelget tudtára aadták volna. Alwyn, én örülök, oly kimondhatatlanul örülök, hogy ismét látlak!

A szívélyes üdvözet, a régi megszólítás, az a szeretetteljes hang, s bizalmas tekintet, annyira átjárta s meghatotta a benső embert, hogy megfedkezve azon hosszú évekről, melyek a fiuból férfit, gyermek-leánykából nagy leányt alkottak, egészen a boldog multba érezte magát visszavarázsolva, s lehajtotta fejét, hogy a reá oly csábítólag mosolygó rubint ajkakat megcsókolja.

De visszatartóztatta magát s a bátortalan habozásnak s merészségnek tréfás vegyületével nézett Klárára.

Az arczkifejezés, a mozdulat, annyira hasonlított a régi időkből való Alwynhoz, hogy Klára megfedkezve tizenhatsz évéről, épen oly ártatlan őszinteséggel nyujtotta arczát feléje, mint hajdan.

— Megcsókolhatsz ha akarod! — mondá.

És Alwyn a régi vidám hangon nevetve lehajolt s egy hosszú csókot nyomott a kedves ajkakra.

— Klára — mit csinálsz? — meg vagyok lepette — te megfedkezted magadról! — mondá elszörnyülködve a mostohája.

A Nugente asszony szigorú hideg hangja, mely Klárának tengernyi haragot és szidalmazást jelzett, magukhoz térítette őket s a jelenbe visszahozta.

Alwyn a leány kezét gyöngéden a karjára füzte s előre vezette a teremben. Ez az önkéntelen mozdulat elég jellemző volt.

Klára új szövetségével oldalán elég erősnek érezte magát, s válasza oly könnyed s oly nyugodt volt, mintha épen megfordítva lett volna közöttük a viszony.

— Nem tehetek róla — mondá; ha egy ilyen meglepetésre nem vagyok előkészítve, ne várják tőlem hogy oly méltóságteljes eleganciával viseljem magamat, mint Eleonora. Arra nézve pedig, hogy „megfedkeztem magamról” — csak azt mondom, hogy bár azt tehetném.

— Kedves, nem volna jobb a szobádba felszaladni s Marival újra füsültetni a hajadat? — Az bajosan lehet helyes, a színpadon kívül műkedvelői előadásokat improvizálni, mondá Eleonora édeskés, de rosszul palástolt keserű gúnynyal

— Köszönöm a figyelmeztetést, de jó ez így nekem, — volt a válasz. — Tudom hogy Alwyn a „rég jó idők” emlékéit így is szeretni fogja hajamat s a geranium régi kedvenc virága. S a te öltözeted oly

hibátlan, hogy ha tökéletes rendezett toilletet akar látni, rajtad megnyugtathatja szemeit.

Ez élénk szóváltás alatt az Alwyn szemei gyorsan s fürkészőleg pillantottak egyik arczról a másikra, Klára azt képzelte hogy a családi politika állását már is észre vette.

Nugente asszony egy mélyeséges sohajjal adott kifejezést elégtelenségének. Eleonora pedig egy szenvedő vértanu példás türelmével takarta el a két szemét. — Ez egy régi fogásuk volt, midőn az árva leánykát annyira ingerelték, hogy az velük szemben élesebb szavakat használt, vagy indulatba jött.

E jól játszott sajnálkozás gyakran felültette Klárát, s annyira meglágyította szívét, hogy szenvedett indulatoskodása feletti bánatában, bocsánatukat kérte; de most nem vette számba őket, csak vállát vont, s még őszintébben kimondta a mi a szájára jött. — Elhatározta, hogy Alwynnal értesse meg helyzetét, mielőtt azok őt, ügyesen szőtt fondorlataikkal elámithatnák.

Folytatása következik.

ANYA ÉS GYERMEKE.

— Lesage. —

Jöjj gyermekem, jöjj édes kicsikém,
Kit a bú s kín még meg nem bánthatott;
Pihentesd meg szép fődét térdemen,
Mely téged oly sokáig ringatott.
Pihenj, miként dalomra olykoron,
Álmodat ne zavarja félelem:
— Anyád van itt, anyád vigyáz reád,
Pihenj békén ölemben gyermekem.

Alszol is már . . . mi bűvölő gyönyör
Zavarta meg ártatlan szendered?
Múló mosoly játszék szép ajkidon,
Szived talán reám emlékezett . . .
Hálványodol . . . szemed ijedve néz,
Mi költe föl? talán a félelem?
Hisz itt anyád, a ki te reád vigyáz,
Pihenj békén ölemben gyermekem.

Legszebb napod se lesz felhőtelen;
Érzed gyönyört s utána bánatot.
Föltted még nem zúgott el vihar,
S ha majd zúg, önts szívembe bánatot.
De reméljünk, boldog lehet jövőd,
Legyen távol még minden félelem:
Anyád van itt, anyád vigyáz reád,
Pihenj békén ölemben gyermekem.

Dr. BOROS GÁBOR.

CENCI BEATRIX.

(Vége.)

Sokkal tüzesebb s lelkesedettebb védbeszéd volt a Guerrazzié:

Nem lesz érdektelen e védbeszédből is egy pár helyet összehasonlításul felhozni, annál is inkább, hogy a Guerrazzi által használt hang a közvélemény viszhangja volt s még mostanáig is az, mely jelenleg is Beatrix személyében egy szeplőtelen martir bölgyet tekint. E történet megírója a védőt, Francesconak és tetteinek élénk színben való előadása után, a többek közt, így beszélteti:

„Im' itt egy hullát szemlélhetünk. Ki ez? egy apa. Ki ölte meg? Saját leánya! Ő mondja el, a nélkül, hogy elhálványodnék bele. Ő maga vallja be minden lelkiismeretbeli furdalás nélkül, sőt azt nyilatkoztatja ki, hogy ha e tettet még eddig nem hajtotta volna végre, végre hajtana most is.

És ugyan minő e női teremtés, ki ily borzasztó beszédet folytat s ily irtóztató tette kész? Nézzétek, ez ifju leány az, kinek ábrázata angyali kéz által látszik alkotva lenni. Egy gyermek mennyei finomsággal és kellemmel felruházva. Az ártatlanság maga megcsókolhatná e leánynak száját s felkiált-hatna: légy üdvöz én testvérem. A szelidség úgy beszél, mint ő, úgy mosolyg, mint ő. A ki ismeri őt, az égis magasztalja. Hánynak enyhítette ő fáj-dalmát. Hánynak siratta meg szenvedéseit s búbá-natát. S mi vezethette e nemes leányt ily borzasztó tette? Ugyan kérdezzétek meg a vádlót. Az ördög tette azt . . . Az ördög? Ha az ördög meg-látta volna a vádlottat, angyalnak tartotta s imádta volna.

S más helyen így szól:

„Oh, vajha egykor ne mondhatná el az ember, hogy itt Rómában, hol a szent egyháznak trónja áll, itt az egész katolikus világ központján egykor nyilvános örömeleányoknak szobrai állítottak fel a Pantheonban és legbátrabbika a szűzeknek halálbüntetést szenvedett; a szemérmelenség isteni megtiszteltetésre talált s a szűziesség halállal lakolt. Ez a leány neménél ritkán feltalálható erély-lyel s oly nagy mértékben védte ártatlanságát, hogy iránta csaknem imádásra kész. Lucretiánál ére-nyesebb s Virginiánál is szerencsétlenebb letére neve Latium minden nőnek nevét s büszkeségét túl fogja élni. Hogyan! S mi a felett tanácskozunk, hogy megbüntetendő-e vagy ártatlan? Birák! Hagy-juk el helyeinket s a néppel egyesülve zárándokol-junk el a Vaticanhoz, miszerint halánkat nyilván-nyítsuk a fölött, hogy az isten ily híres szűzet tar-tott fenn e kor számára.”

Az ékesszólás és költői szabadság ily teljes-sége, mit az olasz író e tekintetben pazarul használ, bizonyítékul szolgál arra, miként a történelmi Beatrix méltónak találtatott arra, hogy neve s em-léke jobb színben állíttassék a jövő elé, mint bün-perének ítéletéből következtetni lehetne.

A védő beszédek után egyelőre, úgy látszott, hogy a pápa talán hajlandó lesz halálos ítéletén változtatni, ámde ekkor egy véletlen eset adta elé magát, mi újból bebizonyította azt, hogy VIII. Innocent mennyire nem határozott elvek, hanem egyes történetes benyomások alatt álló ember volt. Ez időben ugyanis Subiaco városban egy anyagyilkolási eset adta magát. él s ezt a pápa, mint a Cenciekre nézve terhelő körülményt tekintette. Az anyagyilkos a törvény keze elől szökés által menekült, ezért a Cencieknek kellett lakolniok.

Szept. 10-én 1599-ben hivatta Kelemen ma-gához Monsignore Ferrante Tavernát s megren-delte, hogy a halálbüntetést oly hamar, a mint csak lehet, hajtassa végre. Végre is hajtatott másnap te-mérdek népcsődület jelenlétében.

Beatrix az ítélet kihirdetésekor szivszaggató jajgatásokba tört ki. A szók, melyeket az angol költő, Shelley, ez alkalomra szájába ad, a maga megrázó természetességében mesterei képét adja a lélekjani helyzetnek:

Oh ég! meg kell-e halnom ily hamar?
Ily ifjan szálljak hát le a sötét, hideg,
Férgekkel népes sírnak mélyire?
Egy szük zúghoz legyek kötve le örökre?
Ne lássak napfényt, ne halljam soha
Élő lény édes hangját, szózatát;
Ne csüngjön lelkem édes képeken;
Igy veszni el mi szörnyű gondolat!
És lenni semmivé, vagy mivé.
Oh, hol vagyok? Oh, ne őrjítetek meg.
Szent ég, bocsásd meg tévedésemet!
Oh, ha nem lesz sem ég, sem föld, sem isten
Ama ködös, sötét, lakatlan, zord világban;
Ha ott vélem csak atyám szelleme

Leend, az ő szeme, hangja, keze,
Mehalt életnek átkos légköre.
Ha néha hozzá hasonló alak,
Olyan, milyen a földön elgyötört,
Ősz fővel, zordon redős arczával
Meglátogat s borzasztóan átölel
S reám szegezve vad tekintetét,
Ragad a mélybe le alá, alá! . . .

Lucretia ellenben az ítélet kihirdetését nyu-galommal hallgatta s befolyásának sikerült az ifju lány fölindult kedélyét lassanként lecsendesíteni.

Miután az elítéltek egy közjegyzőnek oda kül-déséért esedeztek — így beszél el a már többször idézett palotai okmánytár okirata — megtették vég-rendelkezésüket.

Beatrix a szeplőtlen szűz tiszteletére alakult szerzetnek 1500 koronás aranyat hagyományozott s azonfelül úgy rendelkezett, hogy az ő egész ho-zományát 50 leány kiházasítására használják fel. Lucretia 32,000 koronás aranyat jótékony czélok-ra s meghagyta, hogy a Monte-Celoi Szent György templomának sirboltjába temettessenek. Ezután egy darab ideig isteni tiszteleten voltak, hol zsoltárokat s egyéb szent énekeket énekeltek. Nyolcz óra kö-rül meggyóntak és megáldoztak, urvacsorával éltek. Minthogy Beatrix azon véleményen volt, hogy nem illő, hogy a birák elé s a vesztő helyen dísz-ruhákban jelenjenek meg, két rendbeli olyan öltö-zetet rendelt készíttetni, minő az apácáké, hosszú ujjakkal s hosszú derék-szorítóval.

Az utolsó borzasztó pillanat közelgett. A kö-nyörtületes testvérek társaságbeliek vezették az elítélteket a vesztő helyre. Bernardonak ifjuságára való tek-intetből a pápa megkegyelmezett, de azon feltétel alatt, hogy rokonainak kivégzésénél személyesen je-len legyen. Ő hát a vesztő helyen maradt, midőn a többiek a kápolnába vezettetek, hol utoljára imádkoztak. Az egymástól való elszakítás e bor-zasztó ideje alatt, az alig tizenhét éves ifju csak-nem folytonos ájúlódzásba esett, mert nővérét min-denekfelett szerette s szívesen oda áldozta volna életét érte, hogy az övét megmenthesse.

Legelsőnek Lucretia lépett ki a kápolnából. A hóhér levetette fátyolát s fejét a tőkére fektette. Végso tekintetét vetett az ég felé s felkiáltott:

„Drága Jézusom! Az én megterhelt lelkem kész megjelenni eléd. Esedezem neked, hogy a kö-nyörtületes s ne a szigorúság szemével tekints alá reám.” Kevés másodperc alatt kiszenvedett.

Most Beatrix jelent meg egy paptól vezetve a vérpadra. Megkérdezte a hóhértól, hogy anyja nyu-gódtan s csendesen halt-e meg, s midőn ez „igen“-nel felelt, letérdelt a feszület előtt s így szólt:

„Örökre hála neked üdvözítőm, hogy anyám csendes halála által biztosítékot nyújtottál nekem kegyelmességedről irántunk.” Aztán fölemelkedett s bátran lépett a tőkéhez. Egy súlyos csapása a hó-hérnak egyszerre elválasztotta fejét a törzsétől. A pap, a kinek meggyónt volt, fölemelte fejét magas-ra s a népnek e szókkal mutatta fel: „Ime feje egy szép római hölgynek, a ki áldozata, vértanuja lett saját szépségének.”

Beatrix halálakor ismét elájult. Bernardo nagy nehezen jöhetett újból eszméltre. Épen ekkor ve-zették ki Giacomot a kápolnából. Az elítelt az egész közönség előtt fenhargon vallomást tett, hogy fivére Bernardo az atyagyilkosságban teljesen ártatlan.

Aztán kivégeztetett az ítélet rendelkezése sze-rint: egy a fejére alkalmazott kalapácsütés által. A kivégeztettek egyébiránt mindnyájan tisztességesen temették el kifejezett végkivánataik szerint.

Bernardonak, a ki a kiállott felindulások kö-vetkeztében súlyos betegségbe esett, a „Ponte Sis-to“-féle szent háromságról nevezett testvérek szer-

zetének huszonötezer skudiból álló büntetés-pénzt kellett fizetnie, a mely összegnek lefizetése után aztán a fogságból kiszabadult.

Beatrix személyiségét a többször említett palotai okmány következőleg írja le:

Beatrix meglehetősen magas volt, finom voná-sokkal s mindkét arcán gödröcskék képződtek mo-solygások és nevetések alkalmával, melyek kedves vonásainak igéző bájt kölcsönöztek. Hajának szálai aranyszálak gyanánt tűntek fel s minthogy igen hosszú volt haja, fel szokta egy csomóba kötni. Szemei sötét kékek s mély tűzűek voltak. Mind e szépségekhez járult még bizonyos büszkeség szavai-ban s cselekedeteiben, továbbá szellemesség s oly méltóságtejes elevenség, mely mindenkit részére hódított. Husz éves volt, mikor meghalt.

FARSANGI KRÓNIKA.

Jogász bál. Február 5-én.

A juristák elegans, szép bált rendeztek.

Komolyan mondom, hogy eleven respec-tust táplálok egy olyan fiatalság előtt, a melyik a bálrendezés ezermesterségéből, a jó tánczos ambitiójából és az aranykor ked-véből olyan „summa cum laude“ alapvizsgát áll ki, mint ez a bálrendező collegatus, kedden esti 9 óráról reggel hétig.

Mert láttam én bálakat, a hol pompa, fény, tánczos publicum, kettős zenekar, terem dísz, tro-picus virágok, szőnyeg a feljárókon, medve-bőrös kapus, parfüm illat az öltözőben, bankó a pénztár-ban, ép úgy meg volt mind, sőt úgyabban, de hogy ennyi chick, ennyi tűz, ilyen soupé-csárdás és de-ficit-hiány az animóban még papáink által sem lát-tatott, arra mernék tenni kettőt — vagy semmit.

Hiába emlegetik ők a régi jó idöket, mikor a rozzant csűr alatt vagy berki gyepe felett emlé-kezetesebb mulatságok estek, mint ma a kicziczomázott redoute sleppes (slepp-deficit) báljain, hiába kívánnak minden piperész lári-fári, bolti kontót, csinált virágot s virágos kedvet a föld másik po-lusára, emlegetik az exekutort, a negyvennyolcz előtti kajczáros zsemlet s a kétszáz forintos vál-tókat . . .

Kedves papák! Fáradjatok föl a jurista-bálra, nézzétek el azt a ragyogó tekintetű kis leányt, a mint végig röppen nyalka tánczosa karján, abban a németnek teremtett dreischrittblen, vagy a mint ki-rakja frakkos fiatok a ropogós „Csicsóné“-csárdást, szivjátok be az ifju kedvet, emlékezzetek a husza-dik évetekre vissza — aztán máskor ne fordulja-tok a falnak, a helyett, hogy „jó mulatást“ kíván-natok nekünk, bálba indulóknak.

Oh, és ti, ti! a takarékos krajezárkodás apos-tolai, a kik szídjátok a pazar unoka-öcsöket, mert Duchonyinak kétszázötven pengőt adnak a terem-diszítésért — hát nem gondoljátok meg, hogy egy-szer van egy télen jogász-bál s egyszer van far-sang az esztendőben?

Ne zsémbeljete, hanem nézzetek oda, mi van a redouteban?

Az egész az ifjuság szemé-fényétől ragyog, lehe-tetlen, hogy a ti arczaitokra is ne vonna mosolygó szivárványt az a sok sugár, mit korántsem a gyér csillár-láng, hanem az arcok tüze sugároz. Maga a vén redoute is tánczra kapott kedvet, csak úgy ingott-lengett lábaink alatt s majd elrepült a sok piperétől.

Maig is csudalom, hogy elbirta azt a drága terhet, a mi mind rozoga bölthajtásaira bizta magát; különösen akkor, mikor a „leibwalzeremet“ húzta Laji s a karomon röpittem tova . . . kit? Azt nem mondom meg, hanem azt tudom, hogy ebből a névsorból kitalálhatná valamely modern Pythia; a hogy itt következnek:

Dr. Csiky Vietorné, Czárán Szidonia ur-nő páratlanul szeretetre méltó patronesse volt a bálnak, s őszinte hódolat közben tartotta udvarát, kiváló izléssel emelt ki s szentélyében, melynek oltárképe Themis volt, a kinek kár volt ez alkalomra bekötnie a szemét. Legelőbb is megirigyelhette volna ő nagysága remek köntösét (mert hiába Themis ő, mégis csak gyöngéje kell hogy legyen a toilette-kérdés, ha egyszer asszony). Az a szép uszályos kék bársony ruha, arany hálózatával, világos kék satin-merveilleux panier-jével, arany csipkékével mégis csak szebb volt, mint az övé. Hiába! classicus a görög tunika is, de még sem a Felix mintája!

A lady-patronesse védenczei:

Aubin Clarisse, Ajtay K. Albertné, Betegh Jolán, Boér nővérek, Bónis Istvánné, Boytha Ilona, Boros Györgyné, Brath Frigyesné, Csákány Vilma, Deák Pálné, Donogány Julia és Valéria, Dávid Anna, Ferenczi Laura, Gámán Jolán, Groisz Helén, Gyarmathy Miklósné, Halmágyi Margit, Heim Róza, Hemrich Irma, Horváth Gyuláné, Hubay Aranka, Klein Róza, özv. Korondi Mózesné, László Mariska, Márk Etelka, Merza Gizika, Mikó Imréné, Nagy Lajosné s leánya Piroska, gr. Nemes Susanne, dr. Óvári Kelemenné, Pap Kamilla, Plihal k. a., Rauzsek Ilona, Sebesi Ida, Simó Julia, Sikó Róza és Eszter, Szongott Geróné és Szongott Pepi, Szóts Fanny, Szaesvay Dénesné, özv. Tauffer Ferenczné, Tauffer Katalin és Leontin, Tisza Anna és Jolán, Thoroczkay Klára, Zeyk nővérek.

Valóságos pazarlás a szépségben, luxus a szép lányokban és asszonyokban. Valóságos szépek kiállításai!

Olyan szép volt ez a bál képe s milyen ke-retben! Madár csevegés, tavaszi virágok setét fény-lő lombok alján. Valóságos költészet.

Aztán mondja valaki, hogy nincs poezis a „corpus juris“-ban.

SELADON.

SZINHÁZ.

Színházunknak egy hét óta érdekes vendégei vannak, a spanyol diákok. Távol hazájukból útra kelve egész Európát bejárták, hogy ismertessék meg nemzetök dalait és hangszereit. Eredetiségük, ifjúságuk s a szokatlanúság, mely úgy spanyol nemzeti dalaikban, mint előadási modorukban nyilvánul, kedveltekké tévé őket mindenütt, a hol csak megfordultak, s így természetesen Kolozsvárt is. A szép nemzeti öltözet s a gitare és tamburin pengése egy pillanatra elfeledteték velünk közönséges, megszokott életünket s átvarázsoltak a regék és románczok világába, a melyeket egykor a boldog Valencia vagy Granada büszke lovagjairól olvasánk.

Az illusio teljességét színházunk is elősegíté, a mennyiben egyik este a Figaro házasságát, a másikon pedig Don Caesar de Bazant adták elő. Egész spanyol világ volt tehát Kolozsvárt, bizonyítván, hogy az ujságvágy korántsem utolsó ényező sz emberiség és a társadalom életében.

A „spanyol diákok“ különben nem művészek, csak műkedvelők. Szívesen meghallgatják ugyan zenedarabjaikat is mindenütt, de nagy népszerűségüket tulajdonképen annak köszönhetik, hogy egyetemi hallgatók. Ha csak mint „művészek“ utaznának: bizonyosan negyedannyi sikert se tudnának aratni, mivel hangszereik sokkal primitívebbek, hogysen a mai zeneértő közönséget elragadhatnák. A csendes, méla spanyol dalokat; egy-egy serenade-ot vagy akár egy vigabb menetű tánczdarabot is eljátszhatnak rajtuk, de a szenvedély mélységét, avagy a lelkesülés hevesebb, féktelenebb kitöréseit már nem bírják meg. A „Hunyadi induló“ például, melyet közönségünk iránti gyöngédségből egy párszor eljátsztak, csak olyannak tűnt fel, mintha ügyesen betanított kanári madarak csicseregtek volna el.

Egyéb ujdonsága a hétnek nem is volt. Szerdán Ábrányi „Csalhatatlan“-ját; csütörtökön pedig Csepreghi „Perozes“-ét ismételték. Az előbbiben a routint, az utóbbiban pedig az itt-ott felcsillanó pompás humort bámultuk, de egyszersmind mindkettőből nélkülöznünk kelle a valódi poesist, a melyet a szív és soha sem az ész sugall. Elmés vonások még nem teszik a költészetet, sem folytonosan ismétlődő csoportozatok a valódi drámai cselekvényt. Perozesben ezenkívül van egy alak: az örmény király leánya, mely, ha minden túlzás nélkül adják is, undort gerjeszt, s így kívül esik a művészet határán.

Cs. Gy.

IRODALOM.

Az életből.

Elbeszélések. Irta Fanghné, Gyujtó Izabella. Budapest. Atheneum. 1884. Két kötet 419 l. Ára 2 frt 50 kr.

Alig egy éve, hogy szerzőnőtől egy regény jelent meg, mely nevét általánosan ismertté tévé a legújabb irodalomban.

A regénynek sok hibája van, a mit annak idején a sajtó nem is mulasztott el megjegyezni, de azért több jó tulajdonainál fogva figyelmet gerjesztett s ez egyelőre elég szép eredmény.

Sokan azt tartják, hogy az irodalomban az első fellépés a legveszélyesebb, s ha ez sikerül: a többi csak játék. Részünkről veszélyesebbnek tartjuk a másodikat, mert ha az első műve talán gyenge volt, ettől mindenki azt várja, hogy jobb legyen, ha pedig az első mű jó volt: a másodiknak legalább is méltónak kell lennie hozzá. Ez elbeszélések olvasása közben is önkéntelenül párhuzamot kell vonnunk az „első“ és „második“ között, s ez — valljuk meg — nem üt ki ép oly kedvezően a szerző részére, mint azt egynemely udvarias „kritikus“ inkább hinni szerette volna, mint hitte.

A regény egyik nagy hibája volt, hogy inkább az olvasmányok hatása, mint az élet és emberek ismerete következtében született. Ezért alakjai mindegyre szertelen túlzásokba esnek, a mese valószínűtlen s a helyzetek mesterkéltok és természetellenesek. Egyedül a styl s a kitérések figyelemre méltók benne, mert bizonyítják, hogy a szerző jól forgatja a tollat, s hogy gondolkodik. E két tulajdon pedig mindig feljogosíthat rá, hogy később jobbat várjunk. Az érintett hibák azonban az újabb két kötetben is megvannak, csak hogy egy kissé átalakítva. Szerző ugyanis igyekszik alakjait a realis életbe átvinni, de itt ép oly túlzásokba esik, mint midőn teljesen ideális légkörben mozog. Elég lesz erre nézve a „Nagyvilági vendégek“ cz. elbeszélés

Mukiját felhoznunk, mint a mely teljesen légből szedett alak, s a kinek tettei lélektani képtelenségek sorozatából állanak. Avagy létezhetik-e oly neveletlen, husz évet meghaladott bécsi jogász, ki ha családjával (a mely hozzá még nagyon előkelő) idegen helyre látogatóba megy, hetekig azzal mulassa magát, hogy folytonosan a házi kisasszony körül settenkedjék s azt csipkedje, ölelgesse olyanszerű modorral, mint egy pinczer! Az ilyenszerű alakok már nem is roszak, hanem izetlenek.

Szerző irányja és modora különben annyiban tisztult, hogy alakjai mégis élesebb körvonalokkal válnak ki az ábrándok ködéből; a stylben pedig nem keresi csupán a virágost és phantastikust, hanem jellemzetességre is törekszik. Azonban itt is fel kell említenünk, hogy az elbeszélő styl újabban egész lényegében átalakult s mindinkább közeledik azon cél felé, melynek megvalósítását már Lessing elengedhetetlen feltétel gyanánt tűzte ki minden elbeszélőre nézve. E cél pedig nem egyéb, mint valamely mult eseményt úgy adni elő, hogy az olvasó előtt még egyszer megtörténjék. Nem hosszasan elbeszélni vagy leírni kell tehát valamit, hanem életet önteni mindenbe, s úgy megjeleníteni a multakat az olvasó képzetében, hogy oly formán merüljenek fel, éljenek, cselekedjenek és tűnjenek el ismét az alakok lelki szemei előtt, mint a hogy p. o. Carlyle Francia forradalmában történik. Szóval, a ki nem a napi irodalom olcsó dicsőségére vágyik, annak mélyebben kell elmerülnie a lélek tengerébe, hogy vagy egy drága gyöngyöt kihalászson, mert a felszinen már csak értéktelenek vannak. Lehet, hogy így nagyobb időközökben lát napvilágot egy-egy kötet, de aztán későbbben is sülyed a feledés örök homályába.

DR. CSERNÁTONI GY.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kolozsvár, 1884. február 9.

— FERENCZI ZOLTÁNTÓL A HELYBELI NEMZETI SZINHÁZ egy „Arany Kakas“ című 5 felvonásos tragoediát fogadott el előadásra. Tárnya népeletből van meritve, bizonyítékául annak, hogy nemcsak a királyok életében fordulnak elő megrendítő események, hanem a kisebb körben mozgó, de épen azért őszintébb, mesterkéletlenebb népében is. A mű körülbelől martius végén került színre, s a czimszerepet E. Kovács Gyula fogja játszani benne.

— SZINHÁZUNKNÁL A TÉLI SAISONBAN MIND ÉRDEKESEBBEK a jutalomjátékok. Folyó hó 12-én a Nap és Hold került színre Váradi Miklós jutalomjátékára, Könczöl Etel asszony és Kovándi Tivadar fiatal vidéki énekes közreműködésével. Mint értesülünk, Lorándit a színház szerződötteti akarja, de ő szerződését ez előadás sikerétől teszi függővé. — Február második felében adják elő az Ember tragédiáját Kassainé Jókai Mari asszony és E. Kovács Gyulával, kik innen Debreczenbe mennek vendégszerepelni. — Lubinszkiné asszony jutalmára Lady Tartuffe, Girardin Emilia asszony öt felvonásos drámáját választotta. Lady Tartuffe Molire Tartuffeje hatása alatt iratott, s mint ilyen, színpadunkon kétségkívül érdekes estét ígér, tekintve, hogy nálunk Molire majd minden darabja repertoíron van.

— BR. JÓSIKA LAJOSNÉ HALÁLA ALKALMÁBÓL AZ ERDÉLYI róm. kath. státus igazgatótanácsa a következő részvét-iratot intézte az elhunyt férjéhez, báró Jósika Lajos valóságos belső titkos tanácsosához. „A lesújtó csapás, mely nagyméltóságod magas személyét s nagytekintélyű főúri családját gyöngéden szeretett kedves és jótékony lelkű nejeének, született bethleni Bethlen Adéla csilgkeresztes hölgynek 1884. évi január 28-án az Urban történt elhunytá folytán oly érzékenyen megrendítette,

az erdélyi róm. kath. státus igazgatótanácsa minden egyes tagjának szívében is a legmélyebben érzett részvét gyászérzetét keltette. Midőn a kipótolatlan nagy veszteség felett ezen legmélyebb részvétérzetünket az igazgatótanács nevében jelen soraink által is tolmácsolni sietünk, az isteni hit boldogító erejéből merített forró ohajtással kérjük az eget urát, hogy a bánatos érzet föllegét, mely most nagyméltóságod jó lelkére borult, erősítő szent kegyelmének sugárzó fényével eloszlatni, s a fájó sebeket mennyei vigasztalásának balzsamával enyhíteni kegyeskedjék.

— A „KEMÉNY ZSIGMOND TÁRSATÁG“ 1884. FEBR. 10-ÉN, tartja meg nyilvános havi gyűlését, melyre az érdeklődő közönség tisztelettel meghívatik, a következő tárgysorozattal: 1. Terentius Phormio-ja dr, Tóth Sándortól. Felolvassa: Sándor Kálmán. 2. „A madarak“ költemény Berangertől. Fordította: Boross Gábor. Felolvassa: Deák Lajos. 3. „Soha...“ költemény Tolnai Lajostól. Felolvassa: a szerző.

— AZ AKADEMIÁBAN TEGNAP AZ ELSŐ OSZTÁLY TARTOTT ülést, Hunfalvy Pál elnöklete alatt. Első felolvasó Barna Ferdinánd volt, ki egy a mult század elején élt magyar nyelvész művét ismertette, mely az erdélyi nyelv-művelő-társaság első és egyetlen egy kötetében, 1798-ban jelent meg. Szerzőjének nevét csak gyanítani lehet. Valószínű, hogy a társaság titkára: Aranka György volt. E mű csak a nyelv legmagasabb elveivel foglalkozik, csak vázát adja a magyarnyelvnek, de nézetei oly helyesek, hogy nem egy kérdéshez, mely még legújabb időben is foglalkoztatta a magyarnyelvészeket, a megoldás biztos kulcsát szolgáltatja. A helyesírásról szólva pl. kimondja, hogy a közbeszédbe kiejtéstől csak annyiban tértenik elterés, hogy a lágyított betűnél l, n, t, d-nél helyesen y-t teszünk; a tökéletes nyelvmester (nyelvtan) megírásáról szólva, tiltakozik minden újítás ellen; a nyelvtanítónak, mond, tisztában kell lennie az írást, hogy senkinek sem állhat jogában a nyelvet szabályozni, újításokkal ékítgetni, mivel nem a grammatikából kell nyelvet csinálni, hanem a nyelvből grammatikát. — A második felolvasó, Simonyi Zsigmond, a nyelvtörténeti szótárról tett jelentést. Ennek már körülbelül háromötöd része elkészült, s remélhető, hogy az egész munka rövid idő alatt teljesen belesz fejezve. A vállalat, mint ismeretes, magánosoktól indult ki, később az akadémia vette kezébe, és Simonyi, mint egyik fődolgozó-társa ismertette a mű történetét s a nehézséget, melylyel a szótár szerkesztése jár. Előkészítése hét évet vett igénybe, öt évet igényel az anyag feldolgozása úgy, hogy a tizenegy évvel ezelőtt megkezdett munka 1885. év végén fog teljesen elkészülni.

— A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT MŰLAPJAI SZÉTSZTÁS alatt vannak. Legnagyobb köztük (60 cm. magas) Liebermajer eredeti kartonja heliogravure után sokszorosítva, Czime: Magyarországi szent Erzsébet. Vannak még köztük képek De Vargas, Pausinger Ferencz, Doby Jenő stb.-től.

— A TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT KIADÁSÁBAN megjelent Schenzl Guidótól egy 21 iv terjedelmű munka 113 rajzzal, „Utnutatás földmágnességi helymeghatározásokra.“ Ára 2 frt. Hasznos kézikönyv mindazoknak, kik földmágnességi állandók meghatározásával foglalkoznak. Felöleli és sistematikusan egészszé csoportosítja mindazt, mi e tárgyra vonatkozólag az utóbbi 30 év alatt felmerült. E kis munka kétségkívül hézagot pótol tudományos irodalmunkban.

— HIREK A MŰVÉSZET KÖRÉBŐL. Blahánét a bécsiek, hol egy jótékony czélú hangversenyen lépett föl, nagy tüntetéssel fogadták. — Liszt Ferencz egész váratlanul Budapestre érkezett. — Az országos szinitanoda növendékeivel előadásokat rendeztetnek a budai várszínházban, — Sztupa Andor, kinek szintársulata jelenleg Deesen tart előadásokat, pár vendéggjátékra megnyerte a spanyol diákokat. — A budapesti operaházhoz Broulik bécsi operanékest évi 20,000 frinttal szerződötték. Szerződöttni akarják még Reich Irma k. asszonyt a prágai színházról. E hírünkkel kapcsolatban megemlítjük, hogy Perotti és Hajós Zsigmond megválnak az operaházról. Perotti szerződése felbontásáért 10,600 frt kárpótlást kap. — Huszár Adolf szobrászunk már teljesen elkészült Deák Ferencz szobrának mintázásával s ép ezért a szobor minták megtekintése s esetleges átvétele végett a bizottság, Tisza Lajos gróf elnöklete alatt, e hó 14-én Huszár műtermeiben ülést tart. — Pataki László erdélyi születésű fiatal festőnek, ki jelenleg Párisban időzik, egy az alföldi népeletről vett képért a müncheni salonban 2000 már-

kát fizettek. — Krisztus Pilátus előtt. Mióta divat lett híressé vált festményeket a nagyobb városokban közszemlére kitenni, azóta alig ért el valaki oly eredményt, mint Munkácsy Mihály. Hogy Budapesten mikép ünnepezték e képet, arra mindenki emlékszik. Angliában pénzbelileg még nagyobb eredményt ért el. Manchesterben 8 ezer, Glasgowban pedig 5 ezer font sterlinget vettek be belépő díjakból. Londonban azonban a kiállítás várákozása ellenére csak 30 ezer fontot eredményezett. Azonkívül a kép egyes alakjait s a képet magát metszetekben sokszorosították. A metszetek értéke 600 franknál többre rug. A festményt most máregy évig Németországban fogják körülutaztatni, azután pedig Amerikára kerül a sor.

— GALLMEYER JÓZSEF, FEBR. 3-ÁN HALT MEG BÉCSBEN. A halál reggeli hat óraker következett be. Pénteken még némi javulás mutatkozott állapotában. De már este olyan tünetek mutatkoztak, melyek vérmérgézészt jeleztek, s így az orvos, Albert tanár lemondott minden reményről. Egy iszonyu éj és borzasztó nap következett. Szombaton délután a beteg elvesztette eszméletét s csak néha tért pillanatokra magához; vasárnap reggel végre fájdalmait megörvosolta a halál. Gallmeyer 1838. febr. 17-én született; anyja színésznő volt s lánya születése után néhány évvel Gallmeyer nevű lipcei színházi művezetőhöz ment nőül. Ennek nevét vette fel az ifju lány, midőn szülői akarata ellenére, kik nevelőnővé akarták kiképezni, a szinpadra lépett. Hogy Lipcsében született, azt csak akkor tudta meg, midőn Gallmeyer Jozefin férjhez akart menni Siegmann hamburgi színészhez s keresztlevelére volt szüksége. Addig maga is azt hitte, hogy Brünben született, sőt meg tudta jelölni a házat is, melyben ott született. De szülei csak később költöztek el Lipcséből, előbb Grácba, azután Brünbe, hol Jozefin először 1853. szept. 13-án atyja jutalomjátékán lépett először szinpadra. Az előadászinlapját mindenkor kegyelettel őrizte. Tizenhat éves korában elhagyta szülei házat s először is Magyarországra a jött. Vándor német színészekhez csatlakozott, kikkel városról-városra járt s csak Nagy-Szebenben maradt sokáig Valahányszor e városra emlékezették, a jó kedvű színésznő mindig elszomorult: ott van eltemetve egy kis leánya, ki harmadfél éves korában meghalt. Szebenből Budapestre jött Winter német szinigazgatóhoz; ez azonban „elzüllött tehetség“-nek mondotta s csakhamar elbocsátotta. Ekkor Bécsbe ment, hol Nestroy 1857-ben a Carlszínházhoz szerződött, de csakhamar elbocsátotta, mert nagyon rutnak találta. Temesvárra ment, de ott operákban léptették fel; utóbb egy bohózatban játszott nagyobb szerepet s rendkívüli tetszést aratott. Megtalálta végre a műfajt, mely neki való volt. Midőn a temesvári színház igazgatója, Stramper, 1862-ben a bécsi Wienszínházat átvette, Gallmeyert is Bécsbe hívta. De az ismeretlen színésznő eleinte nem tetszett. Csak később egy bohózatban aratott teljes sikert s ez időtől fogva folyton kedvezve maradt a közönségnek. 1865-ben a Carlszínház tagja lett, hol főleg Offenbach-féle operettekben aratott rendkívüli sikert. 1874-ben maga is szinigazgató lett, de teljesen megbukott s nagy adósságokba keveredett. Azután Németországba ment s néhány évet ott töltött, ottan is nagy sikert aratott. Az utóbbi években a komoly szinműhöz akart átmenni. Laubenel tanult s a Stadttheaterben Serge Paninben Desvarenes asszony szerepében fellépett. De kísérlete meghiúsult. Már 1880 óta mutatkozotak nála egy komoly női baj tünetei, de azért orvosi tanács ellenére mégis elment vendégszerepelni Amerikába. Onnan visszatérve sokat betegeskedett. Utoljára folyó évi január 23-án lépett nyilvánosság elé a bécsi irodalmi egylet estélyén. Két nap mulva súlyos beteg lett s csakhamar meghalt. Péntekot a számosan tudakozottak hogylétéről. Az udvartól, Metternich hercegnőtől s más előkelő hölgyektől többször küldöttek a beteg lakására Gallmeyer az utolsó éjszakán az erős morfium befecskendezés folytán aludt. Reggel négy óraker ébredt fel s imádságot mondogatott. Kévéssel hat óra előtt fel akart egyenesedni; néhány érthetetlen szót mormogott s aztán meghalt. A gyászhir gyorsan terjed a városban. Az első koszorut tegnap délben Lajos Viktor főherceg küldötte

— A TÖRTÉNELMI TÁRSULAT TEGNAP DÉLUTÁN IPOLYI Arnold elnöklete alatt tartott ülést. Első értekező Thaly Kálmán volt, ki a Petneházy-család levéltárát ismertette. Thaly Kálmán a Budavára visszavételének két-százados jubileumára irandó monographiához adatokat gyűjt s kérsére Farkas Balázs képviselő felhozta Szabolcsmegyéből, Petneházáról a Petneházy Antalnál örözt családi okiratokat. Ezek közt a Budavára elfogla-

lásánál kitűnt hős Petneházy Dávidra vonatkozó adatok is találhatók. Az értekező részletesebben ismertette az okiratgyűjteményt, melyből a Petneházy-család genealogiája a tizennegyedik századtól mostanig összeállítható. Thaly más irányban is folytatja a kutatást a Petneházy-családról, a most bemutatott okiratokat pedig le-másoltatni kérte. Megemlít egyuttal, hogy a magyar történelmi munkákat külföldön is olvassák már. Erre mutat az, hogy többfelől kapott leveleket, melyekben egyes családok a Rákócziakkal való rokonságukat vitatják. Figyelemre méltónak Thaly csak a d'ornansi, franciaországi kolostor fejedelemsasszonyának levelét találta. A fejedelemsasszony, Thalynek „Rákóczi ifjusága“ című művére hivatkozva, a Bauffremont-Courtenay hercegi családnak a Rákócziakkal való rokonságát mutatja ki, Rákóczi Józsefnek, az erdélyi trónkövetelőnek révén, kinek neje a D'Estiral-, ez pedig a Bauffremont-családból származott. E Rákóczi Józsefnek egy leánya volt. Josefina Charlotte, ki a párisi „de la Visitation“ kolostorban 1780-ban halt meg. Érdekes a fejedelemsasszony leveléhez mellékelt genealogiai táblázat azon adata is, mely szerint II. Rákóczi Ferencznek ifjabbik fia, a kalandos életű György, kinek végét eddig nem ismertük, Párisban 1756. junius havában halt meg. Ez élénk tetszéssel fogadott felolvasás után dr. Ballagi Aladár ismertette Gróth munkáját »magyarok utjáról az Uraltól Lebediába.«

— A BÉCSI UDVARI BÁL FEBR. 4-ÉN FÉNYESEN SIKERÜLT. A szertartás-teremben 2200 millygyertya árasztott ragyogó világot. A márvány falak mellett tropikus növények ékeskedtek. Nyolcz órára egészen megtelt a gyönyörű terem. A felségek kilencedfél óraker jelentek meg, követte Ferdinánd, Este, Lajos Viktor, Salvator Károly, Jenő, Vilmos és Ramer főhercegektől. A királyi pár nagy cerelet tartott, mialatt bemutatták a diplomácia tagjait s a kiválóbb idegen vendégeket. A cerelet után a szertartás-terembe vonultak fényes kíséretökkel a felségek, a hol tizedfél óraker kezdődött meg a tulajdonképeni bál. Az első négyes után néhány belföldi hölgyet és urat mutattak be a királynénak s azután 6 felségek az uralkodó család hölgyeivel és a diplomácia tagjaival theáznai ment a tükörterembe. A király ott maradt a bálteremben és sokakat megszólított. A királynén créme színű brokát-ruha volt, rózsaszínű szürke és arany-csipkével tele, fején gyémántdiadém ragyogott, tollakkal ékesítve, nyakán gyémántokkal és gyöngyökkel megrakott collier csillogott; mel-lén nagy gyémánt-csattok voltak. A hölgyek általában himzett alju szines bársony- és brokát-ruhákat viseltek. A fiatal asszonyok és leányok virágokkal és csipkével díszített túll-ruhákban jelentek meg. Az udvar éjféltől vonult vissza.

— A FARSANG BOSZNIÁBAN MÁR EURÓPAI SZINEZETŰ kezd lenni. Szerajevóban e napokban tartják már a negyedik álarcos bált, és voltak elite-bálok is melyeken a benszülött keresztényen előkelő családok hölgyei is nagy számmal voltak jelen, még pedig Bécsből, Triestből megrendelt legújabb divatu fényes toilettekben. A színház is egészen modern: a műsor a „Cornevillei harangok“, Trapesunti hercegnő“ s más operetteket nyújtja. Mulatság dolgában tehát a bosnyákok, mint látszik, eléggé gyorsan civilizálódnak.

— EGY MAGYAR KÉPTÁRT, A GRÓF FESTETICH ANDORÉ, árverezték el Brüssselben január végén. Kleinberger párisi műáros vezette az árverést, mely az eladóra nézve igen kedvező sikerrel folyt le, mert mintegy kétszázezer frank folyt be. Angol és hollandi műbarátok voltak a vevők s oly árakat adtak meg, hogy a becses festménynek külföldre való vándorlása meg nem volt akadályozható. Egy Rembrandtféle női arczképet 34.800 frankot fizettek, egy Ostadeért 6050, egy Cuyperért 17,637 francot, sat. Szép árak s csak annál sajnóssabb, hogy kevés műgyűjteményeink egyikét ismét elvesztettük.

Tartalom: A Kolozsvári társadalom. *Hegedűs István.* — Lada! Kérnek. Jösz-e? *Jokai Mór.* — Alkony-órák. *Bartha Miklós.* — Lobog, Lobog... *Hegedűs István.* — Szinte feláldozták. *Sámi Lászlóné.* — Anya és gyermeke. *Dr. Boros Gábor.* — Cenci Beatrix. — Farsangi krónika. *Seladon.* — Színház Cs. Gy. — Irodalom. Az életből. *Dr. Csernatoni Gy.* — Különlélek. — Tárca: Divatos hiúságok. *Gyarmathy Zsigáné.*